

Bitiğin sırrları

Kitaplar *Sahibi*
Yeni Kitaplarım

İÇİNDEKİLER

KİTAPLARINA GİRMEYEN ŞİİRLER

İLİ ŞİİRLER

Eski Biçimli Olanlar

GÜN DOĞUYOR

ÖARİSTYS

EBABİL

DÜŞÜNCELERİMİN BAŞUCUNDA

ELDORADO

BUĞDAY

AVE MARIA

KURT

ZEVAL

ODAMDA

SON TÜRKÜ

EHRAM

DAR KAPI

AÇSAM RÜZGÂRA

MASAL

UYKU

TUBA

EKMEK

UZUN BİR İSTİRABIN SONUNDA VE BİR

SAADET

ANINDA GELECEK ÖLÜMÜN TÜRKÜSÜ

GÜNEŞ

HELENE İÇİN

ÖLÜMDEN SONRA NEŞELENMEK İÇİN LİED

İHTİYARLIK

HABER

MAHALLEMDEKİ AKŞAMLAR İÇİN

SEYAHAT
EFSÂNE
CANAN 1
RUBAİ
ŞARKI1
ŞARKI2

İLK ŞİİRLER

Yeni Biçimli Olanlar

PAZAR AKŞAMLARI
HOY LU-LU
YOKUŞ
YOLCULUK
YAŞIYOR MUSUN?
SİCİLYALI BALIKÇI
AĞAÇ
DENİZ
SAKA KUŞU
ASFALT ÜZERİNE ŞİİRLER
EDITH ALMERA
AĞACIM
MAHZUN DURMAK
MEYHANE
İNSANLAR - II
ŞAHESERİM
SEYAHAT
SEYAHAT ÜSTÜNE ŞİİRLER
SABAH
BEBEK SUITE'İ
MONTÖR SABRİ
İŞ OLSUN DİYE
BİR ŞEHİRİ BIRAKMAK
OKTAY'A MEKTUPLAR

İNTİHAR
SOKAKTA GİDERKEN
YATAĞIM
QUANTİTATİF
ALİ RIZA İLE AHMED'İN HİKÂYESİ
İÇKİYE BENZER BİR ŞEY
KÜÇÜK BİR KALP
MANGAL
ÜSTÜNE
ŞEHİR HARİCİNDE
HAYAT BÖYLE ZATEN
RÖNESANS
KARANFİL
LAKIRDILARIM
BİZİM GİBİ
TEREYAĞI
VEDA
GANGSTER
TENEZZÜH
BEN ORHAN VELİ
HARDALNAME
MANZARA
RESİMLER
KUŞ VE BULUT
BEYAZ MAŞLAHLI HANIM
ÇOK ŞÜKÜR
FENA ÇOCUK
BAYRAK
HAY-KAYI

NETİCE

ROBENSON

RÜYA

İNSANLAR
BAYRAM
HİCRET - I
HİCRET - II
SOL ELİM
GÖLGEM
GÖZLERİM
DAĞ BAŞI
ŞOFÖRÜN KARISI
DEDİKODU
KİTABE-İ SENG-İ MEZAR
KİTABE-İ SENG-İ MEZAR
DERDİM BAŞKA
?
HARBE GİDEN
BAŞAĞRISI
SABAHA KADAR

İSTANBUL İÇİN

Nisan
Arzular ve Hâtıralar
Böcekler
Davet
NE KADAR GÜZEL
SEVDAYA MI TUTULDUM?
GEMİLERİM
GÜZEL HAVALAR
KARMAKARIŞIK
ILLUSION
ANLATAMIYORUM
KIZILCIK
ESKİ KARIM
KUŞLAR YALAN SÖYLER

FESTİVAL
KASİDE
EFKÂRLANIRIM
SÖZ

VAZGEÇEMEDİĞİM

BİR ROMAN KAHRAMANI
SAKAL
YOLCULUK
TREN SESİ
İSTANBUL TÜRKÜSÜ
DEĞİL
GİDERAYAK
KEŞAN
MİSAFİR
ESKİLER ALIYORUM

DESTAN GİBİ

YOL TÜRKÜLERİ

YENİSİ

TAHATTUR
ALTIN DIŞLİM
BİR İŞ VAR
ŞANOLU ŞİİR
İÇİNDE
CİMBIZLI ŞİİR
KUMRULU ŞİİR
SERESERPE
AH NEYDİ BENİM GENÇLİĞİM!
DENİZİ ÖZLEYENLER İÇİN
KAPALI ÇARŞI
ÖLÜME YAKIN

ZİLLİ ŞİİR
FIRFIRLI ŞİİR
ALTINDAĞ
SUCUNUN TÜRKÜSÜ
GÜN OLUR
SİZİN İÇİN
İSTANBUL’U DİNLİYORUM
HÜRRİYETE DOĞRU
GALATA KÖPRÜSÜ
KARŞI
DALGACI MAHMUT
BAHARIN İLK SABAHLARI
YALNIZLIK ŞİİRİ
AYRILIŞ
İÇERDE
BİR DUYMA DA GÖR
BEDAVA
VATAN İÇİN
AHMETLER

Bozuk Düzen:

PİRELİ ŞİİR

SON ŞİİRLER

DALGA
KUYRUKLU ŞİİR
CEVAP
RAHAT
BİRDENBİRE
MACERA
DENİZ KIZI
GELİRLİ ŞİİR
DELİKLİ ŞİİR

KEVGİR
YAŞAMAK
AŞK RESMİ GEÇİDİ*

GARİP

GARİP İÇİN
GARİP*

KİTAPLARINA GİRMEYEN ŞİİRLER

İLİ ŞİİRLER

Eski Biçimli Olanlar

GÜN DOĞUYOR

Dili çözüüyor gecelerin.

Gölgeler kaçışıyor derine.

Alıp sihrini bilmeceleerin:

Gün doğuyor şehrin üzerine.

Korkarak şekli' alıyor bacalar,

Gün doğuyor şehrin üzerine.

Bakıyorlar günün gözlerine

Gözleri uykulu atmacalar.

Sallayarak dallarını kavak

Yükseliyor her günkü yerine,

Gün doğuyor şehrin üzerine,

Mavi bir ışıkla ağararak.

Gün doğuyor şehrin üzerine,
Renk renk hacimle doluyor her yer.
Dalıyor dağınık yüzlü evler
Hâlâ yanan sokak fenerine.

Toprak kımıldııyor yavaş yavaş,
Gün doğuyor şehrin üzerine;
Bembeyaz gece çiçeklerine
Sabahla düşüyor bir damla yaş.

Ve bir deniz hücumu halinde
Gün doğuyor şehrin üzerinde.

(Nisan1938/Varlık, 15.3.1937)

OARİSTYS

In Memoriam

Ey hâtırası içimde yemin kadar büyük,
Ey bahçesinin hoş günlere açık kapısı
Hâlâ rüyalarımaya giren ilk gözağnsı,
Çocuk alınlarda duyulan sıcak öpücük.

Ey sevgi dalımda ilk çiçek açan tomurcuk,
Kanımın akışını yenileştiren damar,
Gül rengi ışıkları sevda dolu akşamlar
İçime yeni bir fecir gibi dolan çocuk.

Ey tahta perdenin üzerinden aşan hatmi
Ve havaları seslerimizle dolu bahar,
Koştuğumuz yollar, oynadığımız sular,
Kâğıttan teknesinde sevinç taşıyan gemi.

Duyup karşı minarede okunan yatsıyı
Yatağıma sıcaklığını getiren rüya.
Denizlerde onunla yaşadığım dünya
Ve ey ufku beyaz cennetlere giden kıyı.

Ah! Birçok şeyler hatırlatan erik ağacı
Ve o ilk yolculukla başlayan hasret, zindan;
Atları çingiraklı arabanın ardından,
Beyaz, keten mendilinde sallanan ilk acı.

(Haziran 1936/Varlık, 1.12.1936)

EBABİL

Alıp içinde sesler uçuşan bu akşamdan
Hafızamı bir deniz kıyısına çeken yol,
Aydınlık rüyaların peşine düşen gondol,
Mavi bir denizde yüzer gibi yanan şamdan.

Tuşların üstünde karanlığın heyulası
Ve birden kalbe çırpınışlar veren hâtıra,
Çekmede beni saadet dolu dünyalara
Mine parmaklarında sadalaşan hülyası.

Sıyrılmada gözlerimden yıllarca geceler,
Ve yalnız kalmada bir yaza râm olan sahil,
Uçuşmada gökyüzünde bir sürü ebabil:
Sevgimi ve hasretimi ebedî kılan yer.

Açık pancurlarından seslerin dökülüğü.
Bir göl mü ürpermede ruhun uzaklarında?
En yakın sevgiyi duymayan dudaklarında,

Her yaşayıştan daha güzel olan gülüşü.

Ilık gölgelerde uyutup düşünceleri
Beyaz etekleriyle bana görüdüğün an
Ve kapıları yeşil sabahlara açılan
Sıcak tahayyüllerle dolu yaz geceleri.

Renkli fanusların altına doğan dünyası,
Omuzlarında ayışığından örgülerle
Eklenmede içime hasret kaldığım yerle
Mine parmaklarında sadalaşan hülyası.

(Temmuz 1936/Varlık, 1.12.1936)

DÜŞÜNCELERİMİN BAŞUCUNDA

Hasretimin yıllardanberi bel bağladığı.,
İşte odur düşüncelerimin başucunda.
O, göğsünün taşkın hareketi avucunda
Gözlerinde rüyaların gülüp ağladığı.

Kendi bahçesidir onu içinde gördüğüm.

Yollar yine her günkü gibi yaz uykusunda
Ve yaban çiçeklerinin buruk kokusunda
Her ikindi günlük rüyasını gören mürdüm.

Onun da dudaklarında bir eskiye dönüş
O da yzmede bir ses yığını üzerinde,
Bin htırayı bir anda duyan gözlerinde
İnsana ruhlar dolusu haz veren düşünüş.

Sonra kızlık kadar temiz, aydın bir açılma,
Evine giden toprak yolda o yine ocuk,
Yine uykuyla başlayan âlemde yolculuk
Ve taptaze sabahlar kayısı dallarında.

Hasretimin yıllardanberi bel bağladığı.,
İşte odur düşüncelerimin başucunda.
O, göğsünün taşkın hareketi avucunda
Gözlerinde rüyaların gülüp ağladığı.

(Eylül 1936/Varlık, 1.12.1936)

ELDORADO

(On dördüncü yaşın ilk güzel gecesine ithaf)

Ufkunda mavi bulutların uçuştuğu dağ.
Büyülü göklerinde sesler duyduğum Aden.
Avucumda dört kollu nehrin verdiği maden,
Üstümde yemişleri alnıma değen Tuba.

Müthiş dünyasıyla uykuma ilk girdiği yer..
Gülümsüyor mavi bir ay ışığında kamış.
Göllerin şekil dolu derinliğine dalmış
Vuslatın havasını çevreleyen iğdeler.

Suların aydınlığında saadetten bir iz:
Dallardan süzülen kayığından bu hoş insan,
Omzuna değen arzu dolu dudakları kan...
Artık bir cennete bağlı bütün günlerimiz.

Artık ışıkla dolu billur bir kadeh gibi
En güzel şeytanın elinde tuttuğu gurup,
Akşamlar, ağzımda harikulade bir şurup
Ve başımda geceler yeşil bir deniz gibi.

Ufkunda mavi bulutların uçtuğu dağ
Ve nebatî bir âlemde duyduğum ilk hece,
Bir sesin aydınlattığı yalan dolu gece
Ve dumanlı bir sabah serinliği ormanda.

Ne onda itidal, ne bende günahkâr hali
Ruhları bir kuş gibi âvere kılan uyku.
Dağılan içimde her zaman o baygın koku,
Lezzeti dudağımda buğulaşan şeftali.

(Eylül 1936/Varlık, 1.12.1936)

BUĞDAY

Düzüldü uçsuz bucaksız alay,
Çingiraklar çalar kapılarda.
Düzüldü uçsuz bucaksız alay,
Bak, son hasad başladı rüzgârda.

Okundan ayrılmak üzere yay,
Kuyuların ağızı genişledi.

Okundan ayrılmak üzere yay,
Korku tâ kemiğime işledi.

Savruluyor gökyüzünde buğday,
Gölgeler uzaklaşıyor yerde,
Savruluyor gökyüzünde buğday,
Tanrım! Tanrım! Bir deva bu derde..

Düzüldü uçsuz bucaksız alay,
Çıngıraklar çalar kapılarda.
Düzüldü uçsuz bucaksız alay,
Bak, son hasad başladı rüzgârda.

Undan bize de pay, bize de pay.
Koşun. Buğday dağıtıyor Yusuf.
Undan bize de pay, bize de pay,
Çökmeden sonu gelmeyen küsuf.

Eriyecek tencerede kalay,
Çocuklar anlaşmasınlar dağda,
Eriyecek tencerede kalay,
Yetişmeyecek Ömer imdada.

Altında aynı eyer, aynı tay
Arayıcısı herkes bir sesin;
Altında aynı eğer, aynı tay
Seferi aynı köye herkesin.

Artık kuruldu bu kervansaray,
Boşuna düşünür ihtiyarlık.
Artık kuruldu bu kervansaray,
Şimdi seslerle dolu mezarlık.

(Eylül 1936/Varlık, 15.1.1937)

AVE MARIA

Rüzgâr tersine esiyor..
Niçin? Eski günler geri mi gelecek?
Kımıldıyor kozasında böcek
Bildiği hayata doğmak için.

Neden içimize doldu vehim?
Ah ümit., ümit, yollar boyunca.

Düşünmez miydi akşam olunca
Hacer'in kollarında İbrahim?

Ve gemisinde Kleopatra?
Neden yine kaynaştı havalar?
Saadet mi getiriyor rüzgâr
Dolarak erguvan atlaslara?

Elimize değen kimin eli?
Kimdir bu muammalarla gelen?
O mu, helezonlara yükselen,
Saba ellerinin en güzeli?

Sesler mi çözülüyor derinde,
Nedir durup dinlediklerimiz,
Şarkı mı söylüyor Semiramis
Babil'in asma bahçelerinde?

Omzundan örtüler kaydı yere.
Kim bu, kim alnımızdaki yazı?
Gözlerinde günahının hazzı
Gülüyor saz benizli bakire.

(Eylül 1936/Varlık, 1.2.1937)

KURT

Ah! artık benim de benzim sarı,
Damar kanımı dolaştırmıyor.
Hiçbir kıyıya ulaştırmıyor,
Beni Şehrazad'ın masalları.

Anlamıyorum dilinden artık
Geceyi saran güzelliğin,
İçim, kör bir kuyu gibi derin,
Ve sonsuz rüyasında yalnızlık.

Susmak istiyorum, susmak bugün.
Susmak, hiçbir üzüntü duymadan,
Büyük bir kuş iniyor semadan.
Sükût, bu indiğini gördüğün.

Artık tırtılları beslemiyor
Bahçemin orta yerindeki dut.

Başıma konu ebedi sükût.
Gün, yeniden doğmak istemiyor.

Kuşla oldumsa da senli benli,
Beynimi kurcalayan bir kurt var:
Anlamak istiyorum, ne yapar
Rüzgârı boşalınca yelkenli?

(Ekim 1936/Varlık, 1.1.1937)

ZEVAL

Örtüldü hafızanın örtüsü
Tasalarımın bittiği yerde.
Yükseliyor şimdi perde perde
«Geri gelen saadet» türküsü.

Devri tamam oldu pervanenin
Gökten bir beklediğim kalmadı.
Tükendi artık içimde tadı
Yıldızlı küreler düşünmenin.

Ne çıkar karşıma çıksa ecel,
Bu boşluk ondan daha mı iyi?
Başka bir âlemden beklediği
Olmayan kula zeval ne güzel!

Beklememek, beter beklemeden;
Geldi yolunu gözlediğim yâr.
Al bu başı sen artık ey rüzgâr
Ve sus artık sus artık ey beden!

(Ekim 1936/Varlık, 15.5.1937)

ODAMDA

Ben miyim bu şeylerin sahibi?
Kafamda bir çocuk var meraksız,
İç âlemim oyuncaktan farksız.
Odam, içime bir ayna gibi.

Bir ışık oyunu var tavanda
Gölgeler seslerle birleşiyor

Ve bir karga beynimi deşiyor
Azaplar kemirdiğim bu anda.

Kardeşini öldürüyor Kaabil,
İçimde bir yalnızlık duygusu,
Ölüm kadar uzun yaz uykusu,
Sıkıntı ile geçilen sahil.

Bağlanıyor bir iple, bir sürü
Düşünce köyleri birbirine,
Çöküyor her şeyin üzerine
Hülyam boyunca kurduğum köprü.

Ve doluyor sessiz, ordularım,
Durmadan, dinlenmeden odama.
Urbam içinde yatan adama
Hayretle bakıyor dört duvarım.

Kardeşini öldürüyor Kaabil,
İçimde bir yalnızlık duygusu,
Ölüm kadar uzun yaz uykusu,
Sıkıntı ile geçilen sahil.

Ve delirmenin tatlı vehmini
Sessizlik odama dolduruyor.
Kargam hâlâ başımda duruyor
Bulmak'çün beyin cehennemini.

Düşüp yatağın dalgalarına
Günlerce sürüyor bu yolculuk.
Durmadan akıtıyor bir oluk
Korkuyu sükûnun mezarına.

Kardeşini öldürüyor Kaabil,
İçimde bir yalnızlık duygusu,
Ölüm kadar uzun yaz uykusu,
Sıkıntı ile geçilen sahil.

Dünyaya tek gelen insan gibi
Atılıyorum bir Hint dağına.
Giriyor kafamın darlığına
Kimsesiz dünyaların sahibi

Gidip gidip gelmede aynı his,

Ulaşmıyor iskeleye çıma.
Ansızın dikiliyor karşıma
Boynum kalınlığındaki ceviz.

Kardeşini öldürüyor Kaabil,
İçimde bir yalnızlık duygusu,
Ölüm kadar uzun yaz uykusu,
Sıkıntı ile geçilen sahil.

(Ekim 1938/Varlık, 18,12.1936)

SON TÜRKÜ

Kaybolmak üzere suya düşen bilezik
Bak bütün kırışıklar silindi sudan.
Son saatimde mi uyandım uykudan,
Neden boş geçen yıllardan içim ezik?

Durdu beni ölüme götüren kervan.
Eski bir şarkı söyleniyor rüzgârda.
Duydum ki sevmeyi bilen dudaklarda

Benim ilâhilerim hâlâ okunan.

Sevgilim... ellerime dokunaraktan...

Beni çağıran bir eda var sesinde.

Bu muydu insanlara son nefesinde

Görüneceğinden bahsedilen şeytan?

Sular çekilmeye başladı köklerde

Isınmaz mı acaba ellerimde kan?

Ah! Ne olur bütün güneşler batmadan

Bir türkü daha söyleyeyim bu yerde.

(Ekim 1936/Varlık,15.6.1937)

EHRAM

Ey aşılmaz dağların ardında,

Ulaşılmaz beldelerden uzak,

Hasretin dallarım tutan sak,

Mavi, sonsuz bir takım atında!

Ey gülüşü sabahlardan güzel,

Dünyası düşüncelerden geniş!
Ey göğsünde ilâhî geriniş,
Rüyalarımâ hükmeden güzel!

Nerde eğilen dalından yere
Portakalların düştüğü çardak,
Kadehe doyarak değen dudak,
Sevgiyle bakan göz, gecelere.

Yanmış ruhu titreten ilâhi,
Yapraklarda billûrlaşan seher,
Nerde çam kokan tahta testiler.
Geyik sesiyle çınlayan vadi?

Yaldız dallarda çiçek yerine
Yıldız açmaz mı artık ağaçlar?
Yanmaz mı bin rüya ile saçlar
Kapanıp günün eteklerine.

Ey gülüşü sabahlardan güzel,
Dünyası düşüncelerden geniş!
Ey göğsünde ilâhi geriniş

Rüyalarım hükmenden güzel!

Hakikate olmaz mı acep ram

Yıllardır beslediğim düşünce?

Çıkılmaz dağlardan da mı yüce

Hasretlerin tırmandığı ehram?

(Aralık 1936/Varlık, 1.1.1937)

DAR KAPI

Nedir bu geceyle gelen birsam?

Duyuyorum serzenişlerini.

Karanlıkta ağzının yerini

Arıyor deli gibi hafızam.

«Yanıyor unutulmuş buhurdan

Yine gecenin içinde sessiz»

Hâtıralarla kabaran deniz,

Doluyor ruhun oluklarından.

Işık yağıyor doğan geceden.

Nasıl diriliş bu, neden sonra?
Bu rüya gibi geceden sonra
Gidecek mi o maziden gelen?

Seziyorum senelerce susan
Ruhumda taptaze bir geriniş,
Sonuna vardığım çölden geniş
Ayaklanma açılan umman.

Bütün mevsimlerimin üstüne
Geriliyor bembeyaz bir kanat.
Gelip durdu artık işte hayat
Bana hep onu vadeden güne.

Artık ebedî huzur deminin
İçebilirim sırlı tasından,
Girmek üzereyim dar kapısından
O eski rüyalar âleminin.

(Aralık1938/Varlık, 15.1.1937)

AÇSAM RÜZGÂRA

Ne hoş, ey güzel Tanrım, ne hoş
Maviliklerde sefer etmek,
Bir sahilden özölüp gitmek.
Düşünceler gibi başıboş.

Açsam rüzgâra yelkenimi;
Dolaşsam ben de deniz, deniz.
Ve bir sabah vakti, kimsesiz
Bir limanda bulsam kendimi.

Bir limanda, büyük ve beyaz.
Mercan adalarda bir liman.
Beyaz bulutların ardından
Gelse altın ışıklı bir yaz.

Doldursa içimi orada
Baygın kokusu iğdelerin.
Bilmese tadını kederin
Bu her âlemden uzak ada.

Konsa rüya dolu köşkümün

Çiçekli damına serçeler.
Renklerle çözülse geceler,
Nar bahçelerinde geçse gün.

Her gün aheste mavnaların
Görsem açıktan geçişini
Ve her akşam dizilişini
Ufukta mermer adaların.

Ne hoş, ey güzel Tanrım, ne hoş!
İller, göller, kıtalar aşmak.
Ne hoş deniz, deniz dolaşmak
Düşünceler gibi başıboş.

Versem kendimi bütün bütün
Bir yelkenli olup engine.
Kansam bir an güzelliğine
Kuşlar gibi serseri ömrün.

(Aralık 1936/Varlık, 1.2.1937)

MASAL

Çocuk gönlüm kaygılardan azade
Yüzlerde nur, ekinlerde bereket;
At üstünde mor kâküllü şehzade;
Unutmaya başladığım memleket,

Şakağında annemin sıcak dizi,
Kulağında falcı kadının sözü,
Göl başında padişahın üç kızı,
Alaylarla Kafdağına hareket.

(1936/Varlık. 1.8.1937)

UYKU

Üzerinde beni uyutan minder
Yavaş yavaş girer ılık bir suya,
Hind'e doğru yelken açar gemiler,
Bir uyku âlemine doğar dünya.

Sırça tastan sihirli su içilir,

Keskin Sırat koç üstünde geçilir,
Açılmayan susam artık açılır
Başlar yolu cennete giden rüya...

(1936/Varlık. 1.6.1937)

TUBA

Güneşli mavi ellere yelken açar
Beyaz kanatlı, altın yüklü gemiler,
Ve uçup giden hülyamızda ağaçlar,
Çeşmelerinden abıhayat akan yer.

Beyaz kuşlarla ve günlerce yolculuk;
Sihirli Hind'e doğru açılan diba,
En sonunda bereket akıtan oluk,
Olgun yemişleri yere degen Tuba.

(1936/Varlık,15.7.1937)

EKMEK

Dilimin ucunda bir eski arkadaş adı,
Unutulmuş Őekilleri taşıyan bulutlar;
Bir gökyüzü genişliğiyle ruhuma dolar
Otların içine sırtüstü yatmanın tadı.

Avucumda sıcaklığını duyduğum ekmek;
Üstümde hâtırası kadar güzel sonbahar;
O bembeyaz, o tertemiz bulutlara dalar
Düşünürüm bir ocuk türküsü söyleyerek.

(1936/Varlık.1.3.1952)

UZUN BİR İSTİRABIN SONUNDA VE BİR SAADET ANINDA GELECEK ÖLÜMÜN TÜRKÜSÜ

Bir sahile varacak günlerimiz..
Günler ki namütenahi ıstırap.
Kalmayacak bugünkü hasta, harap
Yüzlerde bahtın karanlığından bir iz.
Şekillenecek ruhu çeken kutup:

Sevmek kadar tatlı, yaşamak kadar

Kısa bir ânın ötesinde bahar.

İşte o dem ki bir ömrü unutup

Açacağınız nurdan kapılarını

Bugün vadedilen cennetimizin.

En güzel, en son memleketimizin

Bulacağız ışıktan pınarını.

Gün vuracak baktığımız her yüze

Ve kızlar, kucaklarında çiçekler,

Ebedi baharı getirecekler

Bu yeniden başlayan ömrümüze.

(Mart 1937/Varlık, 15.3.1937)

GÜNEŞ

Ah aydınlıklardan uzaktayım

Kafamda o dağılmayan sükûn,

Ölmedim lâkin, yaşamaktayım

Dinle bak, vurmada nabzı ruhun.

Yarasalar duyurmada bana

Kanatlarının ihtizazını.

Şimdi hep korkular benden yana

Bekliyor sular, açmış ağzını.

Ah aydınlıklardan uzaktayım

Kafamda o dağılmayan sükûn.

Ölmedim lâkin, yaşamaktayım

Dinle bak, vurmada nabzı ruhun.

Siyah ufukların arkasında

Seslerle çiçeklenmede bahar

Ve muhayyilemin havasında

En güzel zamanın renkleri var.

Ölmedim hâlâ... yaşamaktayım.

Dinle bak: vurmada nabzı ruhun!

Ah aydınlıklardan uzaktayım

Kafamda o dağılmayan sükûn.

Ruhum ölüm rüzgârlarına eş,
Işık yok gecemde, gündüzümde.
Gözlerim görmüyor... lâkin güneş
O her zaman, her zaman yüzümde.

(Mart 1937/Varlık, 1.4.1937)

HELENE İÇİN

(Nezihe Adil Arda'ya)

Ötesi yok şehre ulaşınca kaderin yolu
Pişman bir el kapayacak kapısını ömrünün;
Hatırlayacaksın beni gözlerin yaşla dolu,
Güzelliğin yalnız mısralarımda kaldığı gün.

Odanı, dolduracak son mevsimin, son baharın...
İsmini dinleyeceksin serin esen rüzgârda,
Duyacaksın ateş feryadını hâtıraların
Akşam vakti söylenen âşıkane şarkılarda.

Ve bilhassa parmaklığına dayandığın zaman

Ufku uzak şehirlere açılan balkonunun,
Günahların geçecek hafızanın arkasından.
Günahların... Sonu gelmez kabilelerden uzun...

Öterken ağaçlarda kuşlar tahayyül içinde,
Bakışlarında sükûnun zehri, dinleyeceksin,
Türlü acılar şekillenecek yine içinde
«Ah! Şairim bu akşam da geçmedi» diyeceksin.

Ve ulaşacak bu son şehre kaderin yolu,
Kapayacak pişman bir el kapısını ömrünün;
Hatırlayacaksın beni gözlerin yaşla dolu,
Güzelliğin yalnız şarkılarımda kaldığı gün.

(Nisan 1937/Varlık. 1.8.1937)

ÖLÜMDEN SONRA NEŞELENMEK İÇİN LİED

Ben sonsuz bir deniz düşünürüm.
Bulutlar başımın üzerinden
Bir Olymp ilâhı sükûniyle

Geçip giderken
Ve kır melekleri şarkılarını söyleyip
Raksederken ekin tarlalarında,

Göze görünmeden.
Fakat neden mavi gökyüzlerine
Genişlerken ağustos böceklerinin sesi,
Kuşlar yine onun türküsünü söyler?

(Mayıs 1937/Varlık,15.8.1937)

İHTİYARLIK

(Franz Hellens'den mülhem)

Benim, bardağın, sürahinin
Önümüzdesin rengin uçmuş.
Bu eski, sevdiğim bir duruş;
Elin içinde benimkinin.

İçelim! Madem ömrümüz hoş

Geçmiş, tatmamışız ayrılık.
Madem ne bardağımız kırık
Madem ne de sürahimiz boş.

Bir gün ikimizden birimiz
İçmek.veya doldurmak için
Burada olmayabiliriz.

(1937/Varlık, 15.2.1937)

HABER

Sardı o her akşamki sessizlik, yokuşları,
Bin bir hülyaya açık penceremin camında,
Sükûtu örüp bu sonbahar akşamında
Bir âlem doğdu yine gideri günün ardından.

Sardı o her akşamki sessizlik, yokuşları,
Bir âlem doğdu yine giden günle beraber,
Geldi medar ellerinden beklediğim haber,
«Başladı cıvıltıya canevimin kuşları.»

Gördüm giden günün ardından sulara dalan
Gözlerin yeni bir dünyaya açıldığını.
Bir üstüva âlemine yaklaştığını,
Bu akşam kuşların ufuktan koptuğu an.

Kuruldu bir âlem her günkü dünyamızdan uzak,
Kaybolduğum düşünceye ve kendime yakın.
Kuşlar, dizi dizi kuşlar...Kuşlar, akın akın...
Rüyam benden bu akşam ve ben rüyamdan uzak.

(1937/Varlık, 1.9.1937)

MAHALLEMDEKİ AKŞAMLAR İÇİN

Kımıldanır mahallemin daralan ruhu
Basma perdelerimde gün batarken.
Atıp saatler süren uykusunu
Odama uzanır akşam pencereden.

Kırmızı, uzak damlarda bir serinleme,
Uyanır gündüz uykusundan evler,

Kapılarda işleri ellerinde
Kadınlar giyinip kocalarını bekler.

İyi insanların ruhudur yakınlaşır,
Takunya sesleri gelir evlerden,
Yalnız bu dem rahat bir dünya taşır,
Bin mihnet dolu kafasında yorgun beden.

Her şeyin geliş saatidir akşam
Mahallede ömürler akşamüstü başlar.
Hepsi burda buluşmaya gelir, akşam;
Başka dünyalardan, ayaklar, başlar...

(1937/Varlık, 1.121951)

SEYAHAT

(Renâ Bizet'den mülhem)
Her yanı yolculuk dolu gökyüzünde
Altından kuşlarımın çırpınışı var.
Dönüyorlar bir manzaranın üstünde;

Soluk, gül rengi bir günle dönüyorlar.

Hangi liman veya adaya bu gidiş

En canlı çırpınışlar kanatlarında?

Denizde ne bir yelken, ne bir ürperiş;

Bütün zenci kurallar ölü bu anda.

Gidecekler beyaz köpükten izinde

Uzak, ağır ve çok uzak bir vapurun,

Birden belirecek hepsinin gözünde

Manzarası, Yafa'nın ve Singapur'un.

Sonra, sabahlann en muhayyelini

Geri getirecekler bu uçuşlarında

Ve anlatacaklar hikâyelerini

Hâzzın en büyüğünü duyan ruhuma.

(1937/Papirüs, Haziran1967)

EFSÂNE

Bir zamanlardı bu gamhânede bir dem vardı

Gece sahilde sular fecre kadar çağlardı

O çağılıyla beraber döğünürken def ü cenk

Bir güneş dalgalar üstünde doğar rengârenk

Mavi bir gökyüzü titrerdi güzel bir histe

Rindler muğbeçeler mest bütün mecliste

Ve o haletle bütün kahkahalar nağmeleşir

Dilde Yahya Kemal'in şarkısı şehnâmeleşir

O gürültüyle sular çalkalanır çağlardı

Bir zamanlardı bu gamhânedede bir dem vardı

Lâkin artık o hayal âlemi bir efsâne

Ses sada yok bu değil sanki o devlethane

(Nokta.15.2.1951)

CANAN¹

Canan ki Degütasyon'a gelmez

Balıkpazarı'na hiç gelmez.

(Yeni Dergi, 1.2.1951)

1. Bu şiirin, Orhan Veli'nin arkadaşı Nahit Hanım'a göre, şu biçimde olanı da vardır:

«Canan ki gündüzleri gelmez

«Gece yarısından sonra hiç gelmez»

RUBAİ

Ömrün o büyük sırrını gör bir bak da
Bir tek kökü kalmış ağacın toprakta
Dünya ne kadar tatlı ki binlerce kişi
Kolsuz ve bacaksız yaşayıp durmakta.

(Aile. 1951, Sayı 17)

ŞARKI¹

Felah bulmadı bir türlü derd ü mihnetten

Ne türlü ateşe yanmış gönül muhabbetten
Müreccah olmadı divanelik bu haletten
Ne türlü ateşe yanmış gönül muhabbetten

ŞARKI²

Dem bezm-i visalinde heba olmak içindir
Canım senin uğruna feda olmak içindir
Nabzım helecanımda seda olmak içindir
Canım senin uğruna feda olmak içindir

Bardak boşanır bencileyin dolmayı bilmez
Benzim gibi yaprak sararıp solmayı bilmez
Hiçbir şey canımca feda olmayı bilmez.
Canım senin uğruna feda olmak içindir.

(Pahirüs,Ocak 1067)

- 1. Bu şarkıyı Refik Fersan bestelemiştir.***
- 2. Bu şarkıyı Suphi Ziya bestelemiştir.***

İLK ŞİİRLER

Yeni Biçimli Olanlar

PAZAR AKŞAMLARI

Şimdi kılıksızım; fakat
Borçlarımı ödedikten sonra
İhtimal bir kat da yeni esvabım olacak
Ve ihtimal sen
Yine beni sevmeyeceksin.

Bununla beraber pazar akşamları
Sizin mahalleden geçerken,
Süslenmiş olarak,
Zannediyor musun ki ben de sana
Şimdiki kadar kıymet vereceğim?

(Ağustos 1937/Varlık, 15.9.1937)

HOY LU-LU

İsterim benim de acaip isimleri
Hiç duyulmamış zenci arkadaşlarım olsun.
Onlarla Madagaskar limanlarından
Çin'e kadar yolculuk yapmak isterim.
İsterim içlerinden bir tanesi
Vapurun güvertesinde, yıldızlara karşı
«Hoy Lu-Lu» şarkısını söylesin her gece.

Ve bir gün ansızın bir tanesine
Rastgelmek isterim
Paris'te..,

(Ağustos 1937/Varlık,15.0.1937)

YOKUŞ

Öteki dünyada, akşam vakitleri,
Fabrikamızın paydos saatinde
Bizi evlerimize götürecektir olan yol
Böyle yokuş değilse eğer
Ölüm hiç de fena bir şey değil.

(Ağustos 1937/Varlık,15.9.1937)

YOLCULUK

Yolculuk niyetinde değilim
Fakat böyle bir iş yapmaya kalksam
Doğru İstanbul'a gelirim.
Beni Bebek tramvayında görünce
Ne yaparsın acep?

Maamafih söylediğim gibi
Yolculuk niyetinde değilim!..

(Ağustos 1037/Varlık, 15.0.1037)

YAŞIYOR MUSUN?

Takmaya çalışırken kuyruğunu
Birlikte yaptığımız şeytan uçurtmasının
Görürdüm çırpınırdı ufacık kalbin.

Hatırımdan bile geçmezdi
Sana duyduklarımı söylemek.
Acaba hâlâ yaşıyor musun?

(Ağustos1037/Varlık, 1.5.1952)

SİCİLYALI BALIKÇI

Yüz sene sonra bugünkü dünyadan
Bir tek insan kalmadığı gün,
Sicilya sahillerinde yaşayan balıkçı
Bir yaz sabahı ağlarını atarken denize
O zamankinden daha geniş gökyüzüne bakıp
Benden bir mısra mırıldanacak
Şarkı halinde;
Bu dünyadan, Mehmet Ali isminde bir şairin
Gelip geçtiğini bilmeksizin.
Bu güzel düşüncenin
Olmayacağından eminim
Fakat nedense bu iş
Benim pek tuhafıma gidiyor.

(Ağustos 1937/Gençlik, 15.5.1938)

AĞAÇ

Ağaca bir taş attım

Düşmedi taşım

Düşmedi taşım

Taşımı ağaç yedi

Taşımı isterim

Taşımı isterim

(Ağustos 1937/Varlık, 15.9.1937)

DENİZ

Ben deniz kenarındaki odamda,

Pencereye hiç bakmadan,

Dışarda geçen kayıkların

Karpuz yüklü olduğunu bilirim.

Deniz, benim eskiden yaptığım gibi,
Aynasını odamın tavanında
Dolaştırıp beni kızdırmaktan
Hoşlanır.

Yosun kokusu
Ve sahile çekilmiş dalyan direkleri
Sahilde yaşayan çocuklara
Hiçbir şey hatırlatmaz.

(Eylül 1937/Varlık, 15.9.1937)

SAKA KUŞU

Güzel kız sen, küçüklüğümde,
Bahçemizdeki erik ağacının
En yüksek dalına kurduğum
Öksenin üstünde dolaşan
Saka kuşu kadar Sevimli değilsin.

(Eylül 1937/Varlık, 15.12.1937)

ASFALT ÜZERİNE ŞİİRLER

I

Ne kadar güzel şey:

Yolun üstündeki bina

Yıkıldığı zaman

Bilinmeyen bir ufuk görmek.

II

Kaldırımın kenarına dizilip

Bacası olan silindirin

Yürüyüşünü seyreden

Çocuklara imreniyorum.

III

Onun sesi

Bir arkadaşına

Denizden geçen

Motorları hatırlatıyor.

IV

Kırık taşlara bakıp
Işıklı bir asfalt düşünmek
Acaba yalnız
Şairlere mi mahsus?

(Eylül 1937/Varlık. 15.10.1037)

EDITH ALMERA

İhtimal ki şu anda o,
Brüksel'e yakın
Bir gölün kenarında
Edith Almera'yı düşünmektedir.

Edith Almera
Kafeşantarlarda muhabbet toplayan
Bir Çigan orkestrasının
Birinci kemancısıdır.

O,
Kendisini alkışlayanlara
Selâm verirken

Gülümser.

Kafeşantanlar güzeldir;

İnsan,

Orada çalışan kemancı kızlara

Âşık olabilir.

(Eylül 1937/Varlık. 15.10.1937)

AĞACIM

Mahallemizde

Senden başka ağaç olsaydı

Seni bu kadar sevmezdim.

Fakat eğer sen

Bizimle beraber

Kaydırak oynamasını bilseydin

Seni daha çok severdim.

Güzel ağacım!

Sen kurduğun zaman

Biz de inşallah

Başka mahalleye taşınmış oluruz.

(Eylül 1937/Varlık, 1.11.1937)

MAHZUN DURMAK

Sevdiğim İnsanlara,

Kızabilirdim,

Eğer sevmek bana

Mahzun durmayı

Öğretmeseydi.

(Eylül 1937/Varlık, 1.11.1937)

MEYHANE

Madem ki sevmiyorum artık,

O halde, her akşam

Onu düşünerek içtiğim

Meyhanenin önünden

Ne diye geçeyim?..

(Eylül 1937/Varlık, 1.11.1937)

İNSANLAR - II

Her zaman, fakat, bilhassa
Beni sevmediğini
Anladığım zamanlarda
Görmek isterim seni de
Annemin kucağından
Seyrettiğim insanlar gibi,
Küçüklüğümde...

(Eylül 1937/Varlık, 1.11.1937)

ŞAHESERİM

Aşık olduğum zamanlarda
Şiir yazmak âdetim değildir
Halbuki asıl şaheserimi
Onu en çok sevdiğimi
Anladığım zaman yazdım.

Onun için bu şiiri
İlk önce ona okuyacağım.

(Eylül 1937/Papirüs, 1.6.1937)

SEYAHAT

Söğüt ağacı güzeldir.
Fakat trenimiz
Son istasyona vardığı zaman
Ben dere olmayı
Söğüt olmaya
Tercih, ederim.

(Ekim 1937/Varlık, 1. 11 1937)

SEYAHAT ÜSTÜNE ŞİİRLER

I

Seyahat edildiği zamanlarda
Yıldızlar konuşur
Söyledikleri şeyler

Ekseriya hüzünlüdür.

II

Sarhoş olunduğu akşamlar

Islıkla çalınan şarkı

Neşelidir.

Halbuki aynı şarkı

Bir trenin penceresinde

Neşeli değil.

(Ekim 1937/Varlık, 15.12.1937)

SABAH

Elimi çok dallı bir ağaç gibi

Tutarım gölün yüzüne

Ve seyrederim bulutlan

Bir deve gürültüler içinde koşar, koşar, koşarken

Güneş doğmadan evvel varmak için

Ufka...

(Ekim 1937/Varlık, 15.12.1937)

BEBEK SUITE'İ

(Sekiz parçadan müteşekkildir.)

Yol

Düzdür.

Üzerinden tramvay geçer.

Adamlar geçer

Kadınlar geçer.

Kadınlar

Kadınlar...

Akşam, sabah

Tramvayı beklerler

Rejinin önünde...

Yeşil

Sevdikleri renk

Yeşildir.

Ellerinde

Yemek çıkınları.

Vatman

Hep karşıya bakar,

Cıgara içmez

Vatman

Ömür adamdır.

Peyzaj

Evler, dükkânlar, duvarlar,

Kömür depoları,

Deniz,

Çatanalar, mavnalar, kayıklar.

Deniz

Denizi kim sevmez

Üstünde ve kenarlarında

Balık

Tutulduktan sonra.

Balıkçılar

Bizim balıkçılar

Kitaplardaki balıkçılar gibi

Şarkıyı

Bir ağızdan söylemezler.

Senin Evin

Bütün bu yollardan

Tramvayla geçilir.

Halbuki senin evin

Daha ötededir.

(Ekim 1937/Papirüs, Haziran 1967)

MONTÖR SABRİ

Montör Sabri ile

Daima geceleyin

Ve daima sokakta

Ve daima sarhoş konuşuyoruz.

O her seferinde,

«Eve geç kaldım» diyor.

Ve her seferinde

Kolunda iki okka ekmek.

(Kasım 1937/Varlık, 1.1.1938)

İŞ OLSUN DİYE

Bütün güzel kadınlar zannettiler ki

Aşk üstüne yazdığım her şiir

Kendileri için yazılmıştır.

Bense daima üzüntüsünü çektim

Onları iş olsun diye yazdığımı

Bilmenin.

(Kasım 1937/İnsan, Ekim 1938)

BİR ŞEHİRİ BIRAKMAK

Bu şehirde yağmur altında dolaşılır

Limandaki mavnalara bakıp

Şarkılar mırıldanılır geceleri.

Bu şehrin sokakları çoktur,

Binlerce insan gelir gider sokaklarında...

Her akşam çayımı getiren
Ve bir beyaz Rus olmasına rağmen
Hoşuma giden garson kadın bu şehirdedir.

Bu şehirdedir
Valsler, fokstrotlar arasında
Şuman'dan, .Brams'dan
Parçalar çaldığı zaman dönüp
Bana bakan ihtiyar piyanist.

Doğduğum köye müşteri taşıyan
Şirket vapurları bu şehirdedir.
Hâtıralarım bu şehirdedir.
Sevdiklerim,
Ölmüşlerimin mezarları.

Bu şehirdedir işim, gücüm,
Ekmek param...

Fakat bütün bunlara mukabil
Yine budur başka bir şehirdeki
Bir kadın yüzünden

Bıraktığım şehir.

(18 Kasım 1937/Papirüs, 1.6.1967)

OKTAY'A MEKTUPLAR

I

Ankara, 8. 12. 37 Saat 21

Kış, kıyamet

Macar Lokantası'nda yazıyorum

İlk mektubumu.Oktay'cığım

Bu gece sana bütün sarhoşlarınSelâmı var

II

Ankara. 10. 12. 37 Saat 14.30

Şu anda dışarda yağmur yağıyor

Ve bulutlar geçiyor aynadan

Ve bugünlerde Melih'le ben

Aynı kızı seviyoruz.

III

Ankara. 1.1.38 Saat 10

Bir aydanberi iş arıyorum, meteliksiz.

Ne üstte var ne başta.

Onu sevmeseydim

Belki de beklemezdim

İnsanlar için öleceğim günü.

(Varlık, 15.1,1938)

İNTİHAR

Kimse duymadan ölmeliyim

Ağzımın kenannda bir parça kan bulunmalı.

Beni tanımayanlar

«Mutlak birini seviyordu» demeliler.

Tanıyanlarsa, «Zavallı, demeli,

Çok sefalet çekti...»

Fakat hakiki sebep bunlardan hiçbirisi olmamalı.

(Aralık 1937/Varlık, 15.12.1937)

SOKAKTA GİDERKEN

Sokakta giderken, kendi kendime
Gülümsediğimin farkına vardığım zaman
Beni deli zannedeceklerini düşünüp
Gülümsüyorum.

(1937/Varlık. 15.3.1940)

YATAĞIM

Ben ki her akşam, yatağımda
Onu düşünüyorum,
Onu sevdiğim müddetçe
Yatağımı da seveceğim.

(Ocak 1938/İnsan, 1.10.1938)

QUANTİTATİF

Güzel kadınları severim,
İşçi kadınları da severim,
Güzel işçi kadınları
Daha çok severim.

(Ocak 1938/Varlık, 15.3.1940)

ALİ RIZA İLE AHMED'İN HİKÂYESİ

Ne tuhaftır Ali Rıza ile
Ahmedin hikâyesi!..
Birisi köyde oturur,
Birisi şehirde
Ve her sabah
Şehirdeki köye gider,
Köydeki şehire.

(1938/ İnsan. 1.10.1938)

İÇKİYE BENZER BİR ŞEY

İçkiye benzer bir şey var bu havalarda
Kötü ediyor insanı, kötü...
Hele bir de hasretlik oldu mu serde;
Sevdiğin başka yerde,
Sen başka yerde;
Dertli ediyor insanı, dertli.

İçkiye benzer bir şey var bu havalarda,
Sarhoş ediyor insanı, sarhoş.

(Varlık, 1.9.1951)

KÜÇÜK BİR KALP

(Jules Supervielle'den mülhem)

Asfaltın üzerinden
Bisikletle geçen kızın
Bacaklarının arasında
Bir güvercin çırpınmada
Ve küçük bir kalp,

Küçük bir kalp çarpmadadır.

(1938/Papirüs, 1.6.1967)

MANGAL

Akşam karanlığında bir şey görünmezmiş

Ateşten ve dumandan başka.

Kıtlık senelerinde kömürün bolluğu

Huzur ve saadet verirmiş çocuk ruhuna

Şair arkadaşım Oktay Rifat'ın...

Ve Münevver Hanım, validesi,

Balık pişirmiş mangalda ve dumanını

Mukavvadan yelpazesiyile

Genzine doldurmuş arkadaşım.

(1938/İnsan, 1.10.1938)

ÜSTÜNE

Kuşlar geçer bulutun üstünden,

Yağmur yağar bulutun üstüne.

Kuşlar geçer trenin üstünden,
Yağmur yağar trenin üstüne.

Kuşlar geçer gecenin üstünden,
Yağmur yağar gecenin üstüne.

Ve ay gelir, kuşlar nereye giderse..
Güneş doğar yağmurun üstüne.

(Mart 1939/Vatan, 16.11.1952)

ŞEHİR HARİCİNDE

atlamak zre olan tomurcuklar
Güzel günler vadetmededir.
Ve bir kadın, Şehir haricinde;
Otların stnde,
Güneşin altında,
Yüzükoyun uzanmış;
Göğsünde ve karnında
Baharı hissetmededir.

(Mayıs 1939/Vatan, 16.11.1052)

HAYAT BÖYLE ZATEN

Bu evin bir köpeği vardı;
Kıvır kıvırdı, adı Çinçon'du, öldü.
Bir de kedisi vardı: Maviş,
Kayboldu.
Evin kızı gelin oldu,
Küçük Bey sınıfı geçti.
Daha böyle acı, tatlı
Neler oldu bir yıl içinde!
Oldu ya, olanların hepsi böyle...
Hayat böyle zaten!..

(Haziran 1939/Vatan. 16.11.1952)

RÖNESANS

Yarın rıhtıma gitmeli,

Rönesans çıkacak vapurdan
Bakalım, nasıl şey Rönesans?
Kılığı, kıyafeti nasıl?
Şık mı, sünepe mi?
Siyasî mi, bastonu var mı elinde?
Yoksa kâküllü, bıyıklı;
Hokkabaza mı benziyor?
Ambardan mı çıkacak, kamaradan mı?
Yoksa ateşçi filân mı?
Çalışarak mı geliyor gemide?

(Temmuz 1939/Vatan. 16.11.1952)

KARANFİL

Hakkınız var, güzel değildir ihtimal
Mübalâğa sanatı kadar
Varşova'da ölmesi on bin kişinin
Ve benzememesi
Bir motorlu kıtanın bir karanfile,
«Yârin dudağından getirilmiş».

(Eylül 1939/Varlık. 15.10.1939)

LAKIRDILARIM

1914'de doğdum

15'de konuştum

Hâlâ konuşuyorum.

Lakırdılarım ne oldu,

Gökyüzüne mi gitti?

Belki de hepsi geri gelecek

Tayyare biçimine girip

1939'da.

Allah varsa eğer

Başka bir şey istemem ondan.

Bununla beraber istemem

Ne Allahın olmasını,

Ne de işimin

Allaha kalmasını.

(Eylül 1939/Varlık. 15.10.1939)

BİZİM GİBİ

Arzulu mudur acaba

Bir tank, rüyasında?

Ve ne düşünürtayyare

Yalnız kaldığı zaman?

Hep bir ağızdan şarkı söylemesini,

Sevmez mi acaba gaz maskeleri,

Ay ışığında?

Ve tüfeklerin merhameti yok mudur

Biz insanlar kadar olsun?

(Eylül 1939/Varlık, 15.10.1039)

TEREYAĞI

Hitler amca!

Bir-gün de bize buyur.

Kâkülünle bıyıklarını
Anneme göstereyim.
Karşılık olarak ben de sana
Mutfaktaki dolaptan aşırıp
Tereyağı veririm.
Askerlerine yedirirsin.

(Eylül 1939/Vatan, 16.11.1952)

VEDA

Yolum asfalt,
Yolum toprak,
Yolum meydan,
Yolum gökyüzü
Ve ben neler düşünüyorum!..
Aşkı, yağmuru,
Tramvay sesini,
Otelciyi..
Ve bir mısra mırıldanıyorum
Sıcak bir yemek lezzetinde..

*

Postacı, jandarma ve işsiz
Hâlâ gidip geliyorlar.
Yalnız Niyazi oturuyor,
Rahmetli Süleyman Efendinin oğlu,
Kahvede.
Ajans dinliyor, düşünüyor.-
«Harp olur mu,
Kıtlık olur mu?» diye.
Yahut o da biliyor,
Yakında muharebeye gideceğini.

(Ekim 1939/Vatan, 16.11.1952)

GANGSTER

(Hitler, kendini edebiyata verecek)

Şiir yazdım bunca senedir,

Ne buldum?

Eşkîyalık edeceğim bundan sonra.

Haberi olsun yol kesenlerin:

İş yok artık kendilerine

Dağ başlarında.

Mademki ekmeklerini alıyorum

Ellerinden,

Buyursunlar onlar da benim yerime.

Münhal var edebiyat âleminde.

(Eylül 1939/Vatan. 10.11.1952)

TENEZZÜH

Böyle gece yansından sonra,

Ne diye ışık yanar bu dağ evinde?

Ne yaparlar acaba içerdekiler?

Konuşurlar mı, tombala mı oynarlar?

Belki o, belki bu..

Konuşurlarsa ne konuşurlar?

Muharebeden mi, vergilerden mi?

Belki de hiçbir şey yapmazlar;

Çocuklar uyumuştur,

Efendi gazete okur;

İyâli dikiş dikmektedir.

Onu da yapmazlar belki de.

Kimbilir,

Belki de yazılmaz

Ne yaptıkları.

(Şubat 1940/Vatan. 16.11.1952)

BEN ORHAN VELİ

Ben Orhan Veli,

«Yazık oldu Süleyman Efendiye»

Mısra-ı meşhurunun mübdii..

Duydum ki merak ediyormuşsunuz,

Hususi hayatımı,

Anlatayım:

Evvelâ adamım, yani

Sirk hayvanı filân değilim.

Burnum var, kulağım var,
Pek biçimli olmamakla beraber.
Bir evde otururum,
Bir işte çalışırım.
Ne başımda bulut gezdiririm,
Ne sırtımda mühr-ü nübüvvet.
Ne İngiliz kıralı kadar
Mütevazıyım,
Ne de Celâl Bayar'ın
Sabık ahır uşağı gibi aristokrat.
İspanağı çok severim.
Puf böreğine hele
Biterim.
Malda mülkte gözüm yoktur.
Vallahi yoktur.
Oktay Rıfat'la Melih Cevdet'tir
En yakın arkadaşlarım.
Bir de sevgilim vardır pek muteber;
İsmini söyleyemem,
Edebiyat tarihçisi bulsun.
Ehemmiyetsiz şeylerle de uğraşırım,

Meşgul olmadığım ehemmiyetsiz

Sadece üdeba arasındadır.

Ne bileyim,

Belki daha bin bir huyum vardır.

Amma ne lüzum var hepsini sıralamaya?

Onlar da bunlara benzer.

(Nisan 1940/İnkılâpçı Gençlik, 15.8.1942)

HARDALNAME

Ne budala şeymişim meğer,

Senelerdenberi anlamamışım

Hardalın cemiyet hayatındaki mevkiini.

«Hardalsız yaşanmaz.»

Bunu Abidin de söylüyordu geçende.

Daha büyük hakikatlere

Ermiş olanlara.

Biliyorum, lâzım değil ama hardal

Allah kimseyi hardaldan etmesin.

(Mart 1940/Vatan. 16.11.1952)

MANZARA

Karşı evin arkasından ay doğdu.

Akşam serinliğiçikti.

Tramvay sesleri geliyor,

Deniz kokusu geliyor uzaktan.

Manzaradan pek fazla mütehassisim.

(Nisan 1940/Papirüs. 1.6.1967)

RESİMLER

Hiçbiri ona ait değil,

Fakat ne hazin isimleri var

Şu resimlerin:

«Nisan sabahı»,

«Yağmurdan sonra»

Ve «Dansöz».

Baktıkça ağlamak geliyor içimden.

(Nisan 1940/Papirüs, 1.6.1967)

KUŞ VE BULUT

Kuşçu amca!

Bizim kuşumuz da var,

Ağacımız da.

Sen bize bulut ver sade

Yüz paralık.

(Varlık, 15.3.1940)

BEYAZ MAŞLAHLI HANIM

Kalender'den sandala bindi

Beyaz maşlahlı hanım.

Birelinde şemsiye,

Bir eliyle açtı yelpazesini;

Cuma günü Göksu'ya gitti

Beyaz maşlahlı hanım...

(Eylül 1940/Vatan,. 16.11.1952)

ÇOK ŞÜKÜR

Bir insan daha var, çok şükür, evde;

Nefes var,

Ayak sesi var;

Çok şükür, çok şükür.

(Yeni Ufuklar. Mayıs 1958)

FENA ÇOCUK

Mektepten kaçuyorsun,

Kuş tutuyorsun.

Deniz kenarına gidip

Fena çocuklarla konuşuyorsun,

Duvarlara fena resimler yapıyorsun;

Bir şey değil,

Beni de baştan çıkaracaksın.

Sen de fena çocuksun!

(Nisan 1941/Vatan, 16.11.1952)

BAYRAK

Ey bir muharebe meydanında

Avuçları kanımla dolu,

Kafası gövdemin altında,

Bacağı kolumun üstünde,

Cansız uyuyan insan kardeşim!

Ne adını biliyorum,

Ne günahını.

İhtimal aynı ordunun neferleriyiz,

İhtimal düşman.

Belki de tanırsın beni.

Ben İstanbul'da şarkı söyleyen

Tayyareyle Hamburg'a düşen,

Majino'da yaralanan,

Atina'da açlıktan ölen,

Singapur'da esir edilenim.
Alinyazımı kendim yazmadım.
Bununla beraber biliyorum,
O yazıyı yazanlar kadar olsun,
Çilekli dondurmanın tadını,
Cazbant sesindeki sevinci,
Meşhur olmanın azametini.
Sen de nimetler tanırsın biliyorum;
Çaydan, simitten,
Kalınca bir paltodan gayrı.
Zeytinyağlı enginar, kremalı keklik
Bir kadeh
Black And White viski,
Kıl pranga kızıl çengi bir esvap.
Yirmi yıllık çalışmanın
Bir kurşunluk hükmü varmış,
Hayata
Harkof bölgesinde atılmakmış nasip;
Aldırma.
Biz bir bayrak getirdik buraya kadar;
Onu daha ileriye götürürler;

Œu dünyada topu topu
iki milyar kiŒiyiz,
Birbirimizi biliriz.

(Pafirs, Ocak 1087)

HAY-KAY¹

Yosun kokusu
Ve bir tabak karides
Sandıkburnu'nda.

1. Œairin Œiir el defterinde bu hay-kay'ın altında ve yine «hay-kay» baŒlığıyla Œu Œiiri bulunmaktadır:

Gemliğe doğru
Denizi göreceksin
Sakın ŒaŒırma!

NETİCE

ROBENSON

Hammemdir en sevgilisi
Çocukluk arkadaşlarımın
Zavallı Robenson'u ıssız adadan
Kurtarmak için çareler düşündüğümüz
Ve.birlikte ağladığımız günden beri
Biçare GüLiver'in
Devler memleketinde
Çektiklerine.

(Kasım 1937/Varlık, 15.12.1937)

RÜYA

Annemi ölmüş gördüm rüyamda.
Ağlayarak uyanmışım
Hatırlattı bana, bir bayram sabahı
Gökyüzüne kaçırdığım balonuma bakıp

Ağlayışımı.

(1938/İnsan, 1.10.1938)

İNSANLAR

Ne kadar severim o insanları !

O insanlar ki, renkli, silik

Dünyasında çıkartmaların

Tavuklar, tavşanlar ve köpeklerle beraber

Yaşayan insanlara benzer

(Ağustos 1937/Varlık.15.0.1937)

BAYRAM

Kargalar, sakın anneme söylemeyin!

Bugün toplar atılırken evden kaçıp

Harbiye Nezareti'ne gideceğim.

Söylemezseniz size macun alırım,

Simit alırım, horoz şekerini alırım;

Sizi kayık salıncağına bindiririm kargalar,

Bütün zıpızplarımı size veririm.

Kargalar, ne olur anneme söylemeyin!

(Kasım 1938/Varlık, 15.3.1940)

HİCRET - I

Damlara bakan penceresinden

Liman görünürdü

Ve kilise çanları

Durmadan çalardı, bütün gün.

Tren sesi duyulurdu yatağından

Arada bir

Ve geceleri.

Bir de kız sevmeye başlamıştı.

Karşı apartımanda.

Böyle olduğu halde

Bu şehri bırakıp

Başka şehre gitti.

(Kasım 1937/Varlık, 15.12.1937)

HİCRET - II

Şimdi kavak ağaçları görünüyor-

Penceresinden,
Kanal boyunca.
Gündüzleri yağmur yağıyor;
Ay doğuyor geceleri
Ve pazar kuruluyor, karşı meydanda.
Onunsa daima;
Yol mu, para mı, mektup mu;
Bir düşündüğü var.

(Kasım1938/Gençlik,19.5.1938)

SOL ELİM

Sarhoş oldum da
Seni hatırladım yine;
Sol elim,
Acemi elim,
Zavallı elim!

GÖLGEM

Bıktım usandım sürüklemekten onu,

Senelerdir, ayaklarımın ucunda;
Bu dünyada biraz da yaşayalım,
O tek başına, Ben tek başıma.

(Eylül 1937/Varlık, 15.12.1937)

GÖZLERİM

Gözlerim,
Gözlerim nerde?
Şeytan aldı götürdü;
Satamadan getirdi.
Gözlerim,
Gözlerim nerde?

(Ekim 1937)

DAĞ BAŞI

Dağ basındasın;
Derdin günün hasretlik;
Akşam olmuş,
Güneş batmış,

İçmeyip de ne halteceksin?

ŞOFÖRÜN KARISI

Şoförün karısı, kıyma bana,
El etme öyle pencereden,
Soyunup dokunup;
Senin, eniştende gözün var;
Benimse gençliğim var;
Mapuslarda çürüyemem;
Başımı belâya sokma benim;
Kıyma bana.

(İşte, 15.6.1944)

DEDİKODU

Kim söylemiş beni
Süheylâ'ya vurulmuşum diye?
Kim görmüş, ama kim,
Eleni'yi öptüğümü,
Yüksekkaldırım'da, güpegündüz?
Melâhat'i almışım da sonra

Alemdar'a gitmişim, öyle mi?
Onu sonra anlatırım, fakat
Kimin bacağını sıkılmışım tramvayda?
Güya bir de Galata'ya dadanmışız;
Kafaları çekip çekip
Orada alıyormuşuz soluğu;
Geç bunları, 'anam babam, geç,
Geç bunları bir kalem;
Bilirim ben yaptığımı.

Ya o, Muallâ'yı sandala atıp,
Ruhumda hicranın'ı söyletme hikâyesi?

KİTÂBE-İ SENG-İ MEZAR

I

Hiçbir şeyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar;
Hattâ çirkin yaratıldığından bile
O kadar müteessir değildi;
Kundurası vurmadiği zamanlarda
Anmazdı ama Allahın adını,

Günahkâr da .sayılmazdı.

Yazık oldu Süleyman Efendi'ye.

(Nisan1938/İnsan. 1.10.1938)

KITABE-İ SENG-İ MEZAR

II

Mesele falan değildi öyle,

To be or not to be kendisi için;

Bir akşam uyudu;

Uyanmayıverdi.

Aldılar, götürdüler.

Yıkandı, namazı kılındı, gömüldü.

Duyarlarsa öldüğünü alacaklılar

Haklarını helâl ederler elbet.

Alacağına gelince...

Alacağı yoktu zaten rahmetlinin.

(Ocak 1940/Varlık, 15,3.1940)

KITABE-İ SENG-İ MEZAR

III

Tüfeğini deppoya koydular,

Esvabını başkasına verdiler.

Artık ne torbasında ekmek kırıntısı,

Ne matrasında dudaklarının izi;
Öyle bir rûzigâr ki,
Kendi gitti,
İsmi bile kalmadı yadigar.
Yalnız şu beyit kaldı,
Kahve ocağında, el yazısıyla:
«Ölüm Allahın emri,
Ayrılık olmasaydı.»
(Eylül1941/İnsan, 1.8.1943)

DERDİM BAŞKA

Sanma ki derdim güneşten ötürü;
Ne çıkar bahar geldiyse?
Bademler çiçek açtıysa?
Ucunda ölüm yok ya.
Hoş, olsa da korkacak mıyım zaten
Güneşle gelecek ölümden?
Ben ki her Nisan bir yaş daha genç,
Her bahar biraz daha âşığım;
Korkar mıyım?
Ah, dostum, derdim başka...

?

Neden liman deyince

Hatırıma direkler gelir

Ve açık deniz deyince yelken?

Mart deyince kedi,

Hak deyince işçi

Ve neden ihtiyar değirmenci

Allaha inanır düşünmeden?

Ve rüzgârlı havalarda

Yağmur iğri yağar?

(Mart 1938/İnsan, 1.10.1938)

HARBE GİDEN

Harbe giden sarı saçlı çocuk!

Gene böyle güzel dön;

Dudaklarında deniz kokusu,

Kirpiklerinde tuz;

Harbegiden sarı saçlı çocuk!

(Mayıs 1940)

BAŞAĞRISI

I

Yollar ne kadar güzel olsa,

Gece ne kadar serin olsa,

Beden yorulur,

Baş ağrısı yorulmaz.

II

Şimdi evime girsem bile

Biraz sonra çıkabilirim

Madem ki bu esvaplarla ayakkaplar benim

Ve madem ki sokaklar kimsenin değil.

(Nisan 1938/İnsan, 1.10.1938)

SABAHA KADAR

Œu Œairler sevgililerden beter;
Nedir bu adamlardan çektiğim?
Olur mu böyle, bütün bir geceyi
Bir mısraın mahremiyetinde geçirmek?

Dinle bakalım, iŒitebilir misin
Türküsünü damların, bacaların
Yahut da karıncaların buğday taŒıdıklarını
Yuvalarına?

Beklemesem olmaz mı gneŒin doğmasını
KullanılmıŒ kafiyeleri yollamak için,
Kapıma gelecek plerle,
Deniz kenarına?

Œeytan diyor ki: «A pencereyi;
Bağır, bağır, bağır; sabaha kadar.»

(Varlık 1939/Varlık, 15.3.1940)

İSTANBUL İÇİN

Nisan

İmkânsız şey

Şiir yazmak,

Aşıkсан eğer,

Ve yazmamak,

Aylardan Nisansa.

Arzular ve Hâtıralar

Arzular başka şey,

Hâtıralar başka.

Güneşi görmeyen şehirde,

Söyle, nasıl yaşanır?

Böcekler

Düşünme,

Arzu et sade!

Bak, böcekler de öyle yapıyor.

Davet

Bekliyorum

Öyle bir havada gel ki,

Vazgeçmek mümkün olmasın.

(Nisan 1940)

NE KADAR GÜZEL

Çayın rengi ne kadar

Sabah sabah,

Açık havada!

Hava ne kadar güzel!

Oğlan çocuk ne kadar güzel!

Çay ne kadar güzel!

SEVDAYA MI TUTULDUM?

Benim de mi düşüncelerim olacaktı,

Ben de mi böyleuykusuz kalacaktım,

Sessiz, sedasız mı olacaktım böyle

Çok sevdiğim salatayı bile

Aramaz mı olacaktım?

Ben böyle mi olacaktım?

(Nisan 1939/Varlık, 15.3.1940)

GEMİLERİM

Elifbamın yapraklarında

Gemilerim, yelkenli gemilerim.

Giderler yamyamların memleketlerine

Gemilerim, yan yata yata;

Gemilerim, kurşunkalemiyle çizilmiş;

Gemilerim, kırmızı bayraklı.

Elifbamın yapraklarında

Kız Kulesi,

Gemilerim,

(Kasım 1938/Varlık, 15.3.1940)

GÜZEL HAVALAR

Beni bu güzel havalar mahvetti,

Böyle havada istifaettim

Evkaftaki memuriyetimden
ütüne böyle havada alıştım,
Böyle havada âşık oldum;
Eve ekmekle tuz götürmeyi
Böyle havalarda unuttum;
Şiir yazma hastalığım
Hep böyle havalarda nüksetti;
Beni bu güzel havalarda mahvetti.

(Nisan 1940)

KARMAKARIŞIK

Bir okla yaralı kalbim,
Boyacının sandığında;
Güvercinim kâğıt helvasında;
Sevgilim kayığın burnunda;
Yarısı balık,
Yarısı insan;
İn miyim?
Cin miyim?

Ben neyim?

ILLUSION

Eski bir sevdadan kurtulmuşum;

Artık bütün kadınlar güzel;

Gmleğim yeni,

Yıkanmışım,

Tıraş olmuşum;

Sulh olmuş.

Bahar gelmiş.

Güneş açmış.

Sokağa çıkmışım, insanlar m hat;

Ben de rahatım.

(Mart 1940/Ses, 1.4.1940)

ANLATAMIYORUM

Ağlasam sesimi duyar mısınız,

Mısralanmda;

Dokunabilir misiniz

Gözyaşlanma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,

Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu

Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;

Her şeyi söylemek mümkün;

Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;

Anlatamıyorum.

(Nisan 1940/Anadolu. 9.2.1947)

KIZILCIK

İlk yemişini bu sene verdi,

Kızılıcık,

Üç tane;

Bir daha seneye beş tane verir;.

Ömür çok,

Bekleriz;

Ne çıkar?

İlâhi kızılıcık!

(Nisan 1940)

ESKİ KARIM

Nedendir, biliyor musun;
Her gece rüyama girişin,
Her gece şeytana uyuşum,
Bembeyaz çarşafların üstünde;
Nedendir, biliyor musun?
Seni hâlâ seviyorum, eski kanm.

Ama ne kadınsın, biliyor musun!

KUŞLAR YALAN SÖYLER

İnanma ceketim, inanma
Kuşların söylediklerine;
Benim mahrem-i esrarım sensin.

İnanma kuşlar bu yalanı
Her bahar söyler.
İnanma ceketim, inanma!

(Nisan 1940)

FESTİVAL

Ekmek karnesi tamam ya,
Kömür beyannamesi de verilmiş;
Düşünme artık parasızlığı;
Düşünme yapacağın yapıyı;
El tutar, ömür yeter;
Yanna Allah kerim;
Dayan hovarda gönlüm!

KASİDE

Elinde Bursa çakısı,
Boynunda kırmızı yazma;
Değnek soyarsın akşamlara kadar,
Fulya tarlasında.

Ben sana 'hayran,
Sen cama tırman.

(Eylül 1940)

EFKÂRLANIRIM

Mektup alır, efkârlanırım;

Rakı içer, efkârlanırım;

Yola çıkar, efkârlanırım.

Ne olacak bunun sonu, bilmem.

«Kâzım'ım» türküsünü söylerler,

Üsküdar'da;

Efkârlanırım.

(Eylül 1940)

SÖZ

Aynada başka güzelsin,

Yatakta başka;

Aldırma söz olur diye;

Tak takıştır,

Sür sürüştür;

İnadına gel,

Piyasa vakti,

Mahallebiciye.

Söz olurmuş,

Olsun;

Dostum değil misin?

(Şubat 1941)

VAZGEÇEMEDİĞİM

**DELİ EDER İNSANI BU DÜNYA;
BU GECE, BUYILDIZLAR, BU KOKU,
BU TEPEDEN TIRNAĞA ÇİÇEK AÇMIŞ AĞAÇ**

BİR ROMAN KAHRAMANI

Çadırımın üstüne yağmur yağıyor,
Saros körfezinden rüzgâr esiyordu,
Ve ben, bir roman kahramanı,
Ot yatağın içinde,
İkinci dünya harbinde,
Başucumda zeytinyağı yakarak
Mevzuumu yaşamaya çalışıyordum
Bir şehirde başlayıp
Kimbilir nerde,
Kimbilir ne gün bitecek mevzuumu.
(Ülkü. 1.1.1945)

SAKAL

Hanginiz bilir, benim kadar,
Karpuzdan fener yapmasını;
Sedefli hançerle, üstüne,
Gülcemal resmi çizmesini;
Beyit düzmesini;
Mektup yazmasını;
Yatmasını,
Kalkmasını;
Bunca yılın Halimesi'ni
Hanginiz bilir, benim kadar,
Memnun etmesini?

Değirmende ağartmadık biz bu sakalı!
(Temmuz 1941)

YOLCULUK

Rıfkı Melûl Meriç'e
Ne var ki yolculukta,
Her sefer ağlatır beni,
Ben ki yalnızım bu dünyada?
Bir sabah kızılığında

Yola çıkarım Uzunköprü'den;
Yaylının atları şingir mıngır;
Arabacım on dört yaşında,
Dizi dizime değer bir tazenin,
Çarşafı, ama hafifmeşrep;
Gönlüm şen olmalı değil mi?
Nerde!
Söyleyin, ne var bu yolculukta?

TREN SESİ

Garibim;
Ne bir güzel var avutacak gönlümü,
Bu şehirde,
Ne de bir tanıdık çehre;
Bir tren sesi duymaya göreyim,
Gözüm, iki çeşme.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

İstanbul'da Boğaziçi'nde,

Bir fakir Orhan Veli'yim;
Veli'nin oğluyum,
Tarifsiz kederler içinde.

Urumelihisarı'na oturmuşum;
Oturmuş da, bir türkü tutturmuşum:
«İstanbul'un mermer taşları;
Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları;

Gözlerimden boşanır hicran yaşları;
Edalı'm,
Senin yüzünden bu hâlim.»
«İstanbul'un orta yeri sinema;
Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama;
El konuşur, sevişirmiş, bana ne?
Sevdalı'm,
Boynuna vebalim!»

İstanbul'da, Boğaziçi'ndeyim;
Bir fakir Orhan Veli;
Velinin oğlu;
Tarifsiz kederler içindeyim.

(Ülkü, 1.2.1045)

DEĞİL

Bilmem ki nasıl anlatsam;

Nasıl, nasıl, size derdimi!

Bir dert ki yürekler acısı,

Bir dert ki düşman başına.

Gönül yarası desem...

Değil!

Ekmek parası desem...

Değil!

Bir dert ki...

Dayanılır şey değil.

GİDERAYAK

Handan, hamamdan geçtik,

Gün ışığındaki hissemize razıydık;

Saadetinden geçtik,

Ümidine razıydık;

Hiçbirini bulamadık;

Kendimize hüznler icadettik,

Avunamadık;

Yoksa biz...

Biz bu dünyadan değil miydik?

(Ülkü. 1.1.1945)

KEŞAN

21.8.1942,

Cumhuriyet Hanı'nda;

Ne güzel bir geceydi!

Sabaha karşı yağmur yağdı.

Güneş doğdu, ufuk kana boyandı;

Çorbam geldi, sıcak sıcak;

Kamyon geldi kapımıza dayandı.

Karnım tok,

Sırtım pek;

Ver elini Edirne şehri.

MİSAFİR

Dün fena sıkıldım, akşama kadar;
İki paket cigara bana mısın demedi;
Yazı yazacak oldum, sarmadı;
Keman çaldım ömrümde ilk defa;
Dolaştım,
Tavla oynayanları seyrettim,
Bir şarkıyı başka makamla söyledim;
Sinek tuttum, bir kibrit kutusu;
Allah kahretsin, en sonunda,
Kalktım, buraya geldim.

ESKİLER ALIYORUM

Eskiler alıyorum

Alıp yıldız yapıyorum

Musiki ruhun gıdasıdır

Musikiye bayılıyorum

Şiir yazıyorum

Şiir yazıp eskiler alıyorum

Eskiler verip musikiler alıyorum

Bir de rakı şişesinde balık olsam

DESTAN GİBİ

YOL TÜRKÜLERİ

«Hereke'den çıktım yola,
Selâm verdim sağa sola,
Haydi, benim bu dünyaya garip gelmiş şairim,
Yolun açık ola!»

İzmit sokakları yaprak içindeydi;
Başımızda, unutamadığım şehrin havası;
Dilimde hep oraların şarkıları;
Ellerim ceplerimde,
Bir aşağı bir yukarı.
Sonbahar;
İzmit sokakları yaprak içindeydi.

«İzmit'in köprüsü betondur beton,
Nasıl kadrin bilmez yanında yatan,
Sensin gece gündüz gözümde tüten.
Yüreğim yanıktır, ciğerim delik,
Of, of, kemirir bağrımı of, ince hastalık.»

Arifiye!

Şoför durdu, Enistütü Mektebi, dedi.

Süleyman Edip bey müdürün adı.

Bir yol da burada duralım;

Ellerinde nasır, yüzlerinde nur,

Yarına ümitle yürüyenlere

Bir selâm uçuralım.

«Ada yolu kestane

Aman dökülür tane tane.»

Ada demek, Adapazarı demek;

Kadehler şişe olur Çark'ın başında;

Zaten efkârlısın, Ayağını denk al, şekerim.

«Hükümet önünden geçtim,

Oturdum bir kahve içtim,

Hendek'te bir güzel gördüm,

Yavuklumdan vazgeçtim;

Hendeğin yolları taştan,

Sen çıkardın beni baştan.»

Sabahları erken kalkılıyor yolculukta;

Doğan güneşe karşı,

Dertler biraz daha unutulmuş,

Gurbete biraz daha alışılmış,

Yapılacak iřler dūřünölüyor.

«Düzce yolu düz gider,

Aman bir edalı kız gider.»

Düzce'deyim Yeşil Yurt Oteli'nde.

Otelin önü arşı,

Salepiler salep satar otele karşı.

Yine dertli geçirdim geceyi,

şarkılar, türkülerle:

«Evlerinin yüzü aşı boyası,

İnsaf bilmez yüreğine acı değesi,

Duyduğumdan beterini duyası.»

Alışamıyacak mıyım,

Unutamıyacak mıyım?
Güneşten sonra yattım,
Güneşten önce kalktım;
Pencereden dışarıya şöyle bir baktım:
Ufuk, yeşil yeşil, ağarıyordu.
Sevgilim, dedim,
Dördüncü uykudadır şimdi;
Galata Köprüsü açılmak üzeredir;
Kül rengi sulara
Kirli bir gün ışığı dökülecektir.
Çatanalar, mavnalar, kayıklar,
Limanda sıra bekleyen gemilerin arasında
İnsanlar hayat mücadelesinde;
Adamlar, kadınlar, çocuklar;
Ellerinde yemek çıkınları,
Rejiye giden işçi kızlar.

«Benden selâm olsun Bolu Beyi'ne,
Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır;
Ok gıcirtısından, kalkan sesinden,
Dağlar seda verip seslenmelidir.»

Hey, hey!

Hey dağlar, hey dağlar, Bolu'nun dağları, hey!

Savulun geliyorum, hey Bolu beyleri!

Böyle olur yüksek yerin rüzgârı;

Böylesine söyletir insanı,

Yokuş çıkar, döne döne;

Yokuştan bir Döne çıkar;İsa Balı'nın ardından Hanoğlu Kocabey çıkar;

Ayvaz çıkar, Hoylu çıkar;

Bir yardan Koroğlu çıkar:

«Hemen Mevlâ ile sana dayandım,

Arkam sensin, kalem sensin, dağlar hey!»

Kır At'a nal mı dayanır?

Dağlar uykudan uyanır,

Yer gök kıızıla boyanır.

Bu dağlardan geçmedinse,

Bu sulardan içmedinse,

Yaşadım deme be, ahbap.

El dayanmaz, diş dayanmaz pınar başlarında

Kavaklar yatar, boylu boyunca.

Ovaya kereste indiren arabalardan

Ses gelir, inceden ince:

«Arabalar yük indirir ovaya,
Arabacı değnek vurur düveye,
Başın döner, bakamazsın havaya.»

Arabacı nasıl kıyar düvesine?

Varı yoğu bir çift öküzü,
Gelinlik bir kızı,
Üç tane kuzu;
Her şey ateş pahasına.
Korozman yaptık yolda posta ile,
Canım posta, gülüm posta,
Selâm götür eşe dosta.

Şehirliden vilâyete ilâm verilmiş,
Belediye meydanına radyo kurulmuş;
Verdiğimiz haberlerin özeti... Falan filân;
Bir teneke benzin aldık karaborsadan,
«Dayan!» dedik.

Gerede'nin yolu,

Reşadiye gölü.

Bir göl ki...

İnsanın şair olup şiir söyleyeceği geliyor

«Akşam oldu yine bastı kareler.»

Oturdum sırtın üstüne.

Geçmiş günleri düşündüm.

Askerdim, Adilhan köyündeydim;

Böyle bir akşamdı yine;

İçimde yine İstanbul hasreti,

Dalmış düşünmüştüm;

«Bu dağlar Kuru dağları değil,

Bu köy Adilhan köyü değil;

Ne şu değirmen Ferhat ağanın,

Ne de bu türkü hazin;

Ne açım, ne susuz,

Ne de gurbet elde yalnız.

Hele güneş bir çekilsin,

Gideceğim bir ahçı dükkânına

Bu akşam da orada içeceğim;

Hele Şu Haliç vapuru
İskeleye yanaşsın,
Yolcular çıksın hele;
En güzel saati Şimdi Eyüp'ün.»

Haydi yavrum, yolcu yolunda gerek.
Nihayet göründü İbrıcık köyü.

- Selâmün aleyküm kahveci dayı!

- Aleyküm selâm, evlât,

Bir hastamız var, makine bekliyor.

Bir hastaları varmış, makine bekliyor .

Gübre kokuyor kahvenin peykeleri.

Herkesin derdi başka;

- Memleket, hemşeri?

- Sinop.

«Uy neyimiş neyimiş, aman aman,

Kaderim böyle imiş,

Yâr üstüne yâr sevmek, aman aman,

Ateşten gömleğimiş.»

«Gerede'ye vardık, günlerden Pazar

Kaldırımlarında yosmalar gezer;
Bilmem, bu gurbetlik ne kadar uzar.

Yüreğim yanıktır, ciğerim delik,
Of of, kemirir bağırimi of, ince hastalık.»

Zonguldak yolundayız.
Dağların tepesinden,
Birdenbire denizi göreceğiz.
Denizi gökle bir göreceğiz,
Şimal rüzgârları gelecek uzaktan.
O yolcu, biz yolcu,
Şimal rüzgârlarıyla öpüşeceğiz.
Güneşli bir günde,
Masmavi göreceğiz Karadeniz'i.
Balkaya'dan Kapuz'a kadar,
Karış karış biliriz biz bu şehri;
E.K.İ.'nin çiçekli bahçeleri
Rıhtıma kömür taşıyan vagonlarıyla;
Paydos saatlerinde yollara dökülen
Soluk benizli insanlarıyla.

«Siyah akar Zonguldağın deresi;
Yüzkarası değil, kömür karası;
Böyle kazanılır ekmek parası.»

Gemiler vardı limanda gemiler
Herbiri yeni bir ufka gider.

1945

YENİSİ

TAHATTUR

Alnımdaki bıçak yarası

Senin yüzünden;

Tabakam senin yadigârın;

«İki elin kanda olsa gel» diyor

Telgrafın;

Nasıl unuturum seni ben,

Vesikalı yârim?

(Temmuz 1940/Küllük, 1.9.1940)

ALTIN DİŞLİM

Gel benim canımın içi, gel yanıma;

İpek çoraplar alayım sana;

Taksilere bindireyim,

Çalgılara götüreyim seni.

Gel, .

Gel benim altın dişlim;

Sürmelim, ondüle saçlım, yosmam;

Mantar topuklum, bobsitilim, gel.

BİR İŞ VAR

Her gün bu kadar güzel mi bu deniz?

Böyle mi görünür gökyüzü her zaman?

Her zaman güzel mi bu kadar,

Bu eşya, bu pencere?

Değil,

Vallahi değil;

Bir iş var bu işin içinde.

ŞANOLU ŞİİR

Kadehlerin biri gelir, biri gider,

Mezeler çeşit çeşit;

Bir sevdiğim şanoda şarkı söyler;

Biri yanbaşımda,

İçer içer, ötekini kıskanır.

Kıskanma, güzelim, kıskanma;

Senin yerin başka,

Onun yeri başka.

İÇİNDE

Denizlerimiz var, güneş içinde;
Ağaçlarımız var, yaprak içinde;
Sabah akşam gider gider geliriz,
Denizlerimizle ağaçlarımız arasında,
Yokluk içinde.

CIMBIZLI ŞİİR

Ne atom bombası,
Ne Londra Konferansı;
Bir elinde cımbız,
Bir elinde ayna;
Umurunda mı dünya!

KUMRULU ŞİİR

Duyduğum yoktu ne vakittir
Güvercin sesi, kumru sesi, pencerede;

İçime gene

Yolculuk mu düştü, nedir?

Nedir bu yosun kokusu,

Martıların gürültüsü havalarda;

Nedir?

Yolculuk olmalı, yolculuk.

(Varlık, 1.1.1947)

SERESERPE

Uzanıp yatıvermiş, sereserpe;

Entarisi sıyrılmış hafiften ;

Kolunu kaldırmış, koltuğu görünüyor;

Bir eliyle de göğsünü tutmuş.

içinde kötülüğu yok, biliyorum;

Yok, benim de yok ama...

Olmaz ki!

Böyle de yatılmaz ki!

(Varlık, 1.9.1946)

AH NEYDİ BENİM GENÇLİĞİM!

Nerde böyle hüzünlenmek o zaman;

İçip içip ağlamak,
Uzaklara dalıp şarkı söylemek;
Hafta sekiz ben eğlentide;
Bugün saz, yarın sinema,
Beğenmedin Aile Bahçesi;
Onu da beğenmedin, parka;
Sevdiğim dillere destan;
Sevdiğim,
Meyil verdiğim;
Ben dizinin dibinde elpençe divan,
Samanlık seyran.
Nerde,
Nerde,
Nerde böyle hüzünlenmek o zaman!
(Varlık, 1.2.1947)

DENİZİ ÖZLEYENLER İÇİN

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,

Ben yıllardır denize hasret,
«Bakar bakar ağlarım».

Hatırlarım ilk görüşümü dünyayı,
Bir midye kabuğunun aralığından:
Suların yeşili, göklerin mavisi,
Lâpinaların en harelisi...
Hâlâ tuzlu akar kanım
İstiridyelerin kestiği yerden.

Neydi o deli gibi gidişimiz,
Köpükler ki fena kalpli değil,
Köpükler ki dudaklara benzer;
Köpükler ki insanlarla
Zinaları ayıp değil.
Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret.

(Aile, 1947, sayı 1)

KAPALI ÇARŞI

Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin,

Sandık odalarında;

Senin de dükkânın öyle kokar işte.

Ablamı tanımazsın,

Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı;

Bu teller onun telleri.

Bu duvak onun duvağı işte.

Ya bu camlardaki kadınlar?

Bu mavi mavi,

Bu yeşil yeşil fistanlı...

Geceleri de ayakta mı dururlar böyle?

Ya şu pembezar gömlek?

Onun da bir hikâyesi yok mu?

Kapalı Çarşı deyip de geçme:

Kapalı Çarşı,

Kapalı kutu.

(Varlık, 1.3.1947)

ÖLÜME YAKIN

Akşam üstüne doğru, kış vakti;
Bir hasta odasının penceresinde;
Yalnız bende değil yalnızlık hâli;
Deniz de karanlık, gökyüzü de;
Bir acaip, kuşların hâli.

Bakma fakirmişim, kimsesizmişim,
—Akşam üstüne doğru, kış vakti—
Benim de sevdalar geçti başımdan.
Şöhretmiş, kadmmış, para hırsıymış;
Zamanla anlıyor insan dünyayı.

Ölürüz diye mi üzülüyoruz?
Ne ettik, ne gördük şu fâni dünyada
Kötülükten gayri?

Ölünce kirlerimizden temizlenir,
Ölünce biz de iyi adam oluruz;
Şöhretmiş, kadınmış, para hırsıymış,
Hepsini unuturuz.

ZİLLİ ŞİİR

Bir memurlar,

Saat dokuzda, saat on ikide, saat beşte,

Biz bizeyizdir caddelerde.

Böyle yazmış yazımızı Ulu Tanrı;

Ya paydos zilini bekleriz,

Ya aybaşını.

(Varlık, 1.12.1946)

FIRFIRLI ŞİİR

Uyandım baktım ki bir sabah,

Güneş vurmuş içime;

Kuşlara, yapraklara dönmüşüm,

Pır pır eder durur, bahar rüzgârında.

Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;

Cümle âzam isyanda;

Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;

Kuşlara,

Yapraklara.

ALTINDAĞ

Altındağ, Ankara'nın arka tarafında kurulmuş büyük bir fakir fukara mahallesidir. Aşağıda okuyacağınız parçalar bu mahalleden bahseden uzun bir şiirden alınmıştır.Sabaha karşı bütün Altındağ rüya görür. Burada, sadece,bir genç kızla bir lağımcının rüyasını okuyacaksınız.

Biri bir koca görür rüyasında:

Yüz lira maaşlı kibar bir adam.

Evlenir, şehire taşınırlar.

Mektuplar gelir adreslerine:

Şen Yuva Apartmanı, bodrum katı.

Kutu gibi bir dairede otururlar.

Ne çamaşıra gidilir artık, ne cam silmeye;

Bulaşıkça kendi bulaşıkları.

Çocukları olur, nurtopu gibi;

Elden düşme bir araba satın alınır.

Kızılay Bahçesi'ne gidilir sabahları;

Kumda oynasın diye küçük Yılmaz,

Kibar çocukları gibi.

Lâğımcının hamam rüyasıdır,

Rüyaların en güzeli.

Uzanır yatar göbek taşına;

Tellaklar gelip dizilir yanına.

Biri su döker,
Biri sabunlar;
Elinde kese sıra bekler biri.
Yeni müşteriler girerken içeri,
Lâğımcı,
Pamuklar gibi çıkar dışarı.

SUCUNUN TÜRKÜSÜ

Su taşıyım, eşeğim önümde;
Deh, eşeğim, deh!
Bin kişinin canına can katar günde;
Deh, eşeğim, deh!
İki teneke bir yanına,
İki teneke öbür yanına;
Salına salına;
Can katar günde bin kişinin canına;
Deh, eşeğim, deh!
Şu dünyada varım yoğum:
Karım, eşeğim, oğlum.
Deh, eşeğim deh!

Hepinize uzun ömürler versin Tanrım.

Siz ölürseniz, ben ne yaparım?

Deh, eşeğim, deh!

O su taşır, bana yağ bal,

Karıma süt olur

Çamurlu su, içene afiyet olur.

Günde yüz hane, bin nüfus

—Deh, eşeğim, deh!—

Hayat bulur,

Sıhhat bulur,

Bereket bulur.

(Yaprak, 1.11.1949)

GÜN OLUR

Gün olur, alır başımı giderim,

Denizden yeni çıkmış ağlann kokusunda

Şu ada senin, bu ada benim,

Yelkovan kuşlarının peşi sıra

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;

Çiçekler gürültüyle açar;

Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar,
Her bir tüylerinde ayrı telâş!..

Gün olur, başıma kadar mavi;
Gün olur, başıma kadar güneş:
Gün olur, deli gibi...
(Aile, 1947, sayı 2)

SİZİN İÇİN

Sizin için, insan kardeşlerim,
Her şey sizin için;
Gece de sizin için, gündüz de;
Gündüz gün ışığı, gece ay ışığı;
Ay ışığında yapraklar
Yapraklarda merak;
Yapraklarda akıl;
Gün ışığında binbir yeşil;
Sarılar da sizin için, pembeler de;
Tenin avuca değişti,
Sıcaklığı,

Yumuşaklığı;
Yatıştaki rahatlık;
Merhabalar sizin için;
Sizin için limanda sallanan direkler;
Günlerin isimleri,
Ayların isimleri,
Kayıkların boyaları sizin için;
Sizin için postacının ayağı,
Testicinin eli;
Alınlardan akan ter,
Cephelerde harcanan kurşun;
Sizin için mezarlar, mezar taşları.
Hapishaneler, kelepçeler, idam cezaları;
Sizin için;
Her şey sizin için.
(Yaprak, 1.5.1949)

İSTANBUL’U DİNLİYORUM

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;

Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzarlarda, çok uzarlarda,
Sucuların hiç durmayan çingırakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değiyor ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalı Çarşı;
Cıvıl cıvıl Mahmutpaşa;
Güvercin dolu avlular.

Çekiç sesleri geliyor doklardan,
Güzelim bahar rüzgârında, ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

Başında eski âlemlerin sarhoşluğu,
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş lodoların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir yosma geçiyor kaldırımdan;
Küfürler, şarkılar, türküler, lâf atmalar.
Bir şey düşüyor elinden yere;
Bir gül olmalı;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir kuş çırpınıyor eteklerinde;
Alnın sıcak mı, değil mi, biliyorum;
Dudakların ıslak mı, değil mi, biliyorum;
Beyaz bir ay doğuyor, fıstıkların arkasından Kalbinin vuruşundan
anlıyorum;
İstanbul'u dinliyorum.

(Varlık, 1.6.1947)

HÜRRİYETE DOĞRU

Gün doğmadan,
Deniz daha bembeyazken çıkacaksın yola.
Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında,
İçinde bir iş görmenin saadeti,
Gideceksin;
Gideceksin ırıpların çalkantasında.
Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı;
Sevineceksin.
Silkeledikçe
Deniz gelecek eline pul pul;
Ruhları sustuğu vakit martıların,
Kayalıklardaki mezarlarında,
Birden,
Bir kıyamettir kopacak ufuklarda.
Deniz kızları mı dersin, kuşlar mı dersin;
Bayramlar seyranlar mı dersin, şenlikler
cümbüşler mi? Gelin alayları, teller, duvaklar, donanmalar mı?
Heeey!
Ne duruyorsun be, at kendini denize;
Geride bekleyenin varmış, aldırma;
Görmüyor musun, her yanda hürriyet;

Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;

Git gidebildiğin yere.

(Aile, 1947, sayı 3)

GALATA KÖPRÜSÜ

Dikilir Köprü üzerine,

Keyifle seyrederim hepinizi.

Kiminiz kürek çeker, siya siya;

Kiminiz midye çıkarır dubalardan;

Kiminiz dümen tutar mavnalarda;

Kiminiz çımacıdır halat başında;

Kiminiz kuştur, uçar, şairane;

Kiminiz balıktır, pırıl pırıl;

Kiminiz vapur, kiminiz şamandıra;

Kiminiz bulut, havalarda;

Kiminiz çatanadır, kırdığı gibi bacayı,

Şıp diye geçer Köprü'nün altından;

Kiminiz düdüktür, öter;

Kiminiz dumandır, tüter;

Ama hepiniz, hepiniz...

Hepiniz geçim derdinde.

Bir ben miyim keyif ehli, içinizde?

Bakmayın, gün olur> ben de
Bir şiir söylerim belki sizlere dair;
Elime üç beş kuruş geçer;
Karnım doyar benim de:.
(Varlık, 1.5.1947)

KARŞI

Gerin, bedenim, gerin;
Doğan güne karşı.
Duyur, duyurabilirsen,
Elinin, kolunun gücünü,
Ele güne karşı.

Bak! dünya renkler içinde!
Bu güzel dünya içinde.
Sevin sevinebilirsen,
İnsanlığın haline karşı.
Durmadan işleyen saatlerde
Dişli dişliye karşı;
Dişlilerin arasında,

Güçsüz güçlüye karşı,
Herkes bir şeye karşı;
Küçük hanım, yatağında, uykuda,
Rüyalarına karşı.

Gerin, bedenim, gerin,
Doğan güne karşı.
(Aile, 1949, sayı 11)

DALGACI MAHMUT

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyanm, her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz yırtılır kimi zaman,
Bilmezsiniz kim diker;
Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da,
O da benim vazifem;

Bir bař dűřünürüm bařımda,
Bir mide dűřünürüm midemde,
Bir ayak dűřünürüm ayađımda,
Ne hallededeğimi bilemem.

(Yaprak, 1.3.1049)

BAHARIN İLK SABAHLARI

Tüyden hafif olurum böyle sabahlar;
Karşı damda bir güneş parçası,
İçimde kuş cıvıltıları, şarkılar;
Bağıra çağıra düşerim yollara;
Döner döner durur başım havalarda.

Sanırım ki günler hep güzel gidecek;
Her sabah böyle bahar;
Ne iş güç gelir aklıma, ne yoksulluğum.
Derim ki: «Sıkıntılar duradursun!»
Şairliğimle yetinir,
Avunurum.

(Yaprak, 15.5.1949)

YALNIZLIK ŞİİRİ

Bilmezler yalnız yaşamayanlar,
Nasıl korku verir sessizlik insana;
İnsan nasıl konuşur kendisiyle;
Nasıl koşar aynalara,
Bir cana hasret,
Bilmezler.

(Meydan, 15.5.1948)

AYRILIŞ

Bakakalırım giden geminin ardından;
Atamam kendimi denize, dünya güzel;
Serde erkeklik var, ağlayamam.

(Aile, 1949, sayı 11)

İÇERDE

Pencere, en iyisi pencere;
Geçen kuşları görürsün hiç olmazsa;

Dört duvarı göreceğine.

(Yaprak, 1.6.1940)

BİR DUYMA DA GÖR

Bir duyma da gürültüsünü

Dallarda çıtırdayarak açılan fıstıkların,

Gör bak ne oluyorsun.

Bir duyma da gör şu yağın yağmurunu;

Çalan çanı, konuşan insanı.

Bir duyma da kokusunu yosunların,

Istakozun, karidesin,

Denizden esen rüzgârın...

(Yaprak, 15.8.1949)

BEDAVA

Bedava yaşıyoruz, bedava;

Hava bedava, bulut bedava;

Dere tepe bedava;

Yağmur çamur bedava;

Otomobillerin dışı,

Sinamaların kapısı,
Camekânlar bedava;
Peynir ekmek değil ama
Acı su bedava;
Kelle fiyatına hürriyet,
Esirlik bedava;
Bedava yaşıyoruz, bedava.
(Yaprak, 15.4.1949)

VATAN İÇİN

Neler yapmadık şu vatan için!
Kimimiz öldük;
Kimimiz nutuk söyledik.
(Varlık. 1.8.1948)

AHMETLER

Kimimiz Ahmet Bey,
Kimimiz Ahmet Efendi;
Ya Ahmet Ağayla Ahmet Beyfendi?
(Yaprak, 15.3.1949)

Erol Güney'in kedisinin bahar mevsiminde ve toplum meseleleri karşısında takındığı tavrı anlatır şiiirdir.

Bir erkek kediyle bir parça ciğer;

Dünyadan bütün beklediği.

Ne iyi!

Erol Güney'in kedisinin hamileliğini anlatır şiiirdir.

Çıkar mısın bahar günü sokağa,

İşte böyle olursun.

Böyle yattığın yerde

Düşünür düşünür,

Durursun.

Bozuk Düzen:

PİRELİ ŞİİR

Bu ne acaip bilmece!

Ne gündüz biter, ne gece.

Kime söyleriz derdimizi;

Ne hekim anlar, ne hoca.

Kimi işinde gücünde,
Kiminin donu yok kışında.
Ağız var, burun var, kulak var;
Ama hepsi başka biçimde.

Kimi peygambere inanır;
Kimi saat köstek donanır;
Kimi kâtip olur, yazı yazar;
Kimi sokaklarda dilenir.

Kimi kılıç takar böğrüne;
Kimi uyar dünya seyrine:
Kan hesabına geceleri,
Gündüzleri baba hayrına.

Bu düzen böyle mi gidecek?
Pireler filleri yutacak;
Yedi nüfuslu haneye
Üç buçuk tayın yetecek?

Karışık bir iş vesselâm.

Deli dolu yazar kalem.

Yazdığı da ne?

Bir sűrű ipe sapa gelmez kelâm.

(Varlık, 1.7.1946)

SON ŐİRLER

DALGA

I

Mesut sanmak için kendimi
Ne kâğıt isterim, ne kalem;
Parmaklarımda cıgaram,
Dalar giderim mavisinden içeri
Karşımda duran resmin.

Giderim, deniz çeker;
Deniz çeker, dünya tutar
İçkiye benzer bir şey mi var
Bir şey mi var ki havada
Deli eder insanı, sarhoş eder?

Bilirim, yalan, hepsi yalan;
Taka olduğum, tekne olduğum yalan;
Suların kaburgalarındaki serinliği,
İskotada uğuldayan rüzgâr,
Haftalarca dinmeyen motor sesi,
Yalan.

Ama gene de,
Gene de güzel günler geçirebilirim;
Geçirebilirim bu mavilikte,
Suda yüzen karpuz kabuğundan farksız.
Ağacın gökyüzüne vuran aksinden,
Her sabah erikleri saran buğudan,
Buğudan, sisten, aşktan, kokudan...

II

Ne kâğıt yeter ne kalem,
Mesut sanmam için kendimi.
Bunların hepsi... hepsi fasafiso.
Ne takayım, ne tekneyim,
Öyle bir yerde olmalıyım
Öyle bir yerde olmalıyım ki,
Ne karpuz kabuğu gibi,
Ne ışık, ne sis, ne buğu gibi...
İnsan gibi.
(Yaprak, 1.12.1949)

KUYRUKLU ŐİR

Uyuşamayız, yollarımız ayrı;
Sen ciğercinin kedisi, ben sokak kedisi;
Senin yiyeceğın, kalaylı kapta;
Benimki aslan ağızında;
Sen aşk rüyası görürsün, ben kemik.
Ama seninki de kolay değıl, kardeşim;
Kolay değıl hani,
Böyle kuyruk sallamak Tannın günü.

(Yaprak, 15.12.1949)

CEVAP

Ciğercinin kedisinden sokak kedisine
Açlıktan bahsediyorsun;
Demek ki sen komünistsin.
Demek bütün binaları yakan sensin,
İstanbul'dakileri sen,
Ankara'dakileri sen...

Sen ne domuzsun, seni

(Yaprak, 15.1.1950)

RAHAT

Şu kavga bir bitse dersin,

Acıkmasam dersin,

Yorulmasam dersin;

Çişim gelmese dersin,

Uykum gelmese dersin;

Ölsem desene!

(Yaprak. 1.2.1950)

BİRDENBİRE

Her şey birdenbire oldu.

Birdenbire vurdu gün ışığıyere,

Gökyüzü birdenbire oldu;

Mavi birdenbire.

Her şey birdenbire oldu;

Birdenbire tütmeye başladı duman topraktan;

Filiz birdenbire oldu. tomurcuk birdenbire.

Yemiş birdenbire oldu.
Birdenbire,
Birdenbire;
Her Şey birdenbire oldu.
Kız birdenbire, oğlan birdenbire;
Yollar, kırlar, kediler, insanlar...
Aşk birdenbire oldu.
Sevinç birdenbire.
(Yaprak, 1.4.1950)

MACERA

Küçüktüm, küçücüktüm,
Oltayı attım denize;
Bir üşüşüverdi balıklar,
Denizi gördüm.

Bir uçurtma yaptım, telli duvaklı;
Kuyruğu ebemkuşağı renginde;
Bir salıverdim gökyüzüne;
Gökyüzünü gördüm.

Büyüdüm, işsiz kaldım, aç kaldım;
Para kazanmak gerekti;
Girdim insanların içine,
İnsanları gördüm.

Ne yârdan geçerim, ne serden;
Ne denizlerden, ne gökyüzünden ama
Bırakmıyor son gördüğüm,
Bırakmıyor geçim derdi.
Oymuş, diyorum, zavallı şairin
Görüp göreceği;
(Yaprak, 15.3.1950)

DENİZ KIZI

Denizden yeni mi çıkmıştı, neydi;
Saçları, dudakları,
Deniz koktu sabaha kadar;
Yükselip alçalan göğsü deniz gibiydi.

Yoksuldu, biliyorum

—Ama boyuna da yoksulluk sözü edilmez ya—

Kulağımın dibinde, yavaş yavaş,

Aşk türküleri söyledi.

Neler görmüş, neler öğrenmişti kimbilir,

Denizle boğaz boğaza geçen hayatında!

Ağ yamamak, ağ atmak, ağ toplamak,

Olta yapmak, yem çıkarmak, kayık temizlemek...

Dikenli balıklan hatırlatmak için

Elleri ellerime değdi.

O gece gördüm, onun gözlerinde gördüm;

Gün ne güzel doğmuş meğer açık denizde!

Onun saçları öğretti bana dalgayı;

Çalkandım durdum rüyalar içinde.

(1943/Yaprak, 15.6.1950)

GELİRLİ ŞİİR

İstanbul'dan ayva da gelir, nar gelir,

Döndüm baktım, bir edalı yâr gelir,

Gelir desen dar gelir;
Gün aşırı alacaklılar gelir.
Anam anam,
Dayanamam,
Bu iş bana zor gelir.
(Varlık, 1.1.1951)

DELİKLİ ŞİİR

Cep delik cepken delik
Yen delik kaftan delik
Don delik mintan delik
Kevgir misin be kardeşlik,
(Yeni Dergi, 1 Mart 1951)

KEVGİR

Cep delik, cepken delik.
Kol delik, mintan delik.
Yen delik, kaftan delik.
Kevgir misin be kardeşlik.

(Yeditepe, 1 .12.1950)

YAŞAMAK

I

Biliyorum, kolay değil yaşamak,
Gönül verip türkü söylemek yâr üstüne;
Yıldız ışığında dolaşıp geceleri
Gündüzleri günışığında ısınmak;
Şöyle bir fırsat bulup yarım gün,
Yan gelebilmek Çamlıca tepesine...
-Bin türlü mavi akar Boğaz'dan_
Herşeyi unutabilmek maviler içinde.

II

Biliyorum, kolay değil yaşamak;
Ama işte
Bir ölünün hâlâ yatağı sıcak,
Birin saati işliyor kolunda.,
Yaşamak kolay değil ya kardeşler,
Ölmek de değil;

Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.

(Aile, 1951, Sayı 17)

AŞK RESMİ GEÇİDİ*

Birincisi o incecik, o dal gibi kız.

Şimdi galiba bir tüccar karısı.

Ne kadar ŐiŐmanlamıŐtır kimbilir.

Ama yine de görmeyi çok isterim,

Kolay mı? ilk gzağrısı.

..... ıkar

..... dururduk mahallede

..... halde

.....adlarımız yan yana yazılırdı duvarlara

..... yangın yerlerinde.

Üçüncüsü Münevver Abla, benden büyük

Yazıp yazıp bahçesine attığım mektupları

Gülmekten katılırdı, okudukça.

Bense buęnmŐ gibi utanırım

O mektupları hatırladıkça.

Dördüncüsü azgın bir kadın,
Açık saçık şeyler anlatırdı bana.
Bir gün de önümde soyunuverdi
Yıllar geçti aradan, unutamadım,
Kaç defa rüyama girdi.

Beşinciye geçip altıncıya geldim
Onun adı da Nurünnisa.
Ah güzelim
Ah esmerim
Ah
Canımın içi Nurünnisa.

Yedincisi Aliye, kibar bir kadın
Ama ben pek varamadım tadına,
Bütün kibar kadınlar gibi,
Küpe fiyatına, kürk fiyatına.

Sekizinci de o bokun soyu:
Sen elin karısında namus ara,

Kendinde arandı mı, küplere bin.

Üstelik kendinde de

Yalanın düzenin bini bir para.

Ayten'di dokuzuncunun adı,

Barlarda göbek atar

İş başında şunun bunun esiri,

Ama bardan çıktı mı,

Kiminle isterse onunla yatar.

Onuncusu akıllı çıktı

Bıraktı gitti beni1

Ama haksız da değildi hani,

Sevişmek zenginlerin harcıymış

İşsizlerin harcıymış.

İki gönül bir olunca

Samanlık seyranmış ama,

İki çıplak da —olsa olsa—

Bir hamama yakıştırmış.

İşine bağlı bir kadındı on birinci

Hoş, olmasın da ne yapsın?

Bir zalimin yanında gündelikçi;
Adı Luksandra.
Geceleri odama gelir,
Sabahlara kadar kalır
Konyak içer, sarhoş olur,
Sabahı da, işbaşı yapardı şafakla..

Gelelim sonuncuya.
Ona bağlandığım kadar
Hiçbirine bağlanmadım.
Sade kadın değil, insan.
Ne kibarlık budalası,
Ne malda, mülkte gözü var.
Eşit olsak, der,
Hür olsak, der.
İnsanları sevmesini de bilir,
Yaşamayı sevdiği kadar.
(Son Yaprak, 1.2.1951)

* Şairin ölümünden sonra, bu şiirin elyazması, dış fırçasına sanlı bir kâğıtta bulunmuştur. Fakat bazı parçaları okunamamıştır

GARİP

GARİP İÇİN

Güçlülere, bir başına da olsa, karşı koyan insan güçlü insan olmalı. Ben bunu yalnız kalıp da umutsuzluk içinde olduğumu hissettiğim anlarda daha iyi anladım. Bununla birlikte, yıllardanberi, o kadar çok zamanlar yalnız kaldım ki, bu duruma neredeyse alışır,üstelik güçlü olmanın gururunu duyabilmek için zaman zaman yalnızlığı arar oldum. Şu anda gurur diye adlandırdığım bu duygu, başlangıçta bir avunma yoluydu. Yaşamlarının, benim gibi, acılarla dolu olduğunu sananlar, buna benzer bir sürü avunma çareleri bulmuşlardır. Bu çareler, yalnız kalmış insanların yalnızlık anlarındaki arkadaşlarıdır. Yaşamın karşısında sırasında ölümün bile karşısında, ancak bu arkadaşların yardımıyla tutunabiliriz. Benim, yukarıda sözünü ettiğim gurura benzer birkaç ‘arkadaşım’ daha var. Vakit olsa da sizinle, onlar hakkında konuşabilsem. Ne iyi olur! ama,*Garip* için yazacağım bir yazıda işi dertleşmeğe dökersem belki de bana kızarsınız. Onun için, size şimdilik, bunların yalnız bir tanesinden sözedeyim.

«Hiçbir yaptığımdan pişman olmayacağım,» diye bir karar vermişliğiniz var mıdır? Benim vardır. Çokda yararını gördüm. Yıllar öncesinde böyle bir karar vermemiş olsaydım, üzüntülü günlerimin sayısı kuşkusuz daha fazla olurdu. Bu arada «1951 yılında *Garip* adlı bir kitap yayınlamıştım,» diye döğünür durur, hele onun yeniden basılmasına dünyada yanaşmazdım. *Garip* yeniden basılırken, içimde böylece, «yiğitlik bende kalsın» dermişim gibi bir duygu var. Şiirdeki ‘garip’ kavramı üzerinde bugün bir yazı yazmağa kalksam herhalde aynı şeyleri yazmam. Ama, bundan dolayı kim beni haksız bulabilir? Onları beş yıl önce yazmıştım. Beş yıl sonra da aynı şeyleri söyleyecek olduktan sonra ne diye yaşadım? O günden ölseydim

olmaz mıydı? 1941 yılında söylediklerim, 1616 yılında 52 yaşında iken ölen *Shakespeare*'in, 377 yaşında söylemesi gereken sözlerdi. Aynı biçimde, bundan yüz yıl sonra yaşayacak bir ozanın sözleri de benim yüz otuz bir yaşında düşüneceğim şeyleri anlatmalıdır.

Bir oluş, bir kendimize geliş dönemindeyiz. Dilimizin, günden güne bile, ne kadar değiştiğini fark etmiyorsanız, benim bir bu yazıma, bir de o zamanlar yayımladığım *Garip*'e bakın. Göreceksiniz ki fark çok büyük. Bu farkın bütün günahını sakın benim omuzlarıma yüklemeyin; aynı deneyimi, başka yazarların yazıları üzerinde de yineleyin; işin, değişen, daha ileriye, daha güzele giden bir toplumun işi olduğunu anlarsınız. Bu gidişe ayak uyduramamış insanlarla da karşılaşmanız olasıdır. Ama her ileriye gidişte bir sürü döküntü bırakmıyor, bir sürü fire vermiyor muyuz? Üstelik, çoğu kez, o döküntüler ayaklarımıza takılıp bizim de yolumuzda yürümemize engel olmuyorlar mı?

Yazdıkça fark ediyorum; *Garip*'in savunusuna kalkışmış gibi bir görünüşüm var. *Garip*'i kimseye karşı değil, kendime karşı savunmak isterim. Bunun, çevremi hiçe sayışımından geldiğini de sanmayın. *Garip*'i başkalarından önce kendime karşı savunmak istemişim, ondaki kusurları, başkalarından çok, kendim bildiğim içindir. «Benden başka bilen yoktur,» demiş gibi de olmayayım; başkalarından kastım, kitabım hakkında söz söylemiş olanlardır. Bunların içinde, üzerinde durulmaya değer, bir tek eleştiri yazısı hatırlıyorum. O eleştiriyi yazan kişi, düşüncelerine gerçekten inandığım bir dostumdu. Toplumla bağlı bir sanatın, bireyin ruhsal yaşamıyla ilgilenemeyeceğini söylüyordu. Ben bireyin ruhsal yaşamının, toplumdaki büsbütün ayrı bir şey olduğunu ileri sürmemiştim ki. Yoksa o dostum mu işi böyle yorumluyor? Yapmaması gerek. Çünkü karşıt kuramların benim kadar uzlaştırıcı olmayan yandaşları bile, sırasında, kendi düşüncelerini karşı tarafın savlarıyla tamamlıyorlar. Sözgelimi hiçbir Freud'cü yoktur ki bilinçaltı'na itilen eğilimlerin oraya toplumlar tarafından itildiğini, dolayısıyla bilinçaltı dediğimiz dünyanın oluşmasında toplumun pek büyük bir payı olduğunu kabul etmesin. O zaman söylemişsem şimdi söyleyeyim; bilinçaltı'm bir varlık değil, bir düşüncenin açıklanması

için ileri sürülmüş bir kavram diye kabul ediyorum. Hani birtakım insanların Tanrıyı kabul etmeleri gibi.

Bu konuyu derinleştirmek isterdim. Ama söyleyeceğim sözlerin bilgince olmasından korkuyorum. Şiir hakkında bilgince olmadan da söylenebilecek sözler var. Fakat Garip'i yazdığım zaman, daha çok, *garipliğin* nereden geldiğini düşünmüş, şiirin değerleri üzerinde o kadar durmamıştım. Gerçi o değerleri, o vakitler, pek de bilmiyordum ya. Ama bugün öyle değil. Şiir üzerinde hem deneyimim çok, hem bilgim. Bununla birlikte o deneyimleri, o bilgileri anlatmak bana, şu anda, o günkünden daha güç görünüyor. Daha doğrusu, anlatılmasından çok, anlaşılmasının güç olacağını sanıyorum. Hoş, böyle olmasa da, söyleyeceğim sözler neye yarayacak bilmem. Düşünce tarihi, bir düşünce madrabazlığı tarihinden başka bir şey değil. Bugüne gelinceye kadar bir sürü şeyler söylenmiş. Ama, gerçek olarak ne söylenmiş? Bir aralık, bir arkadaşım, «Sanat konularında, karşıtını kanıtlayamayacağım hiçbir sorun yoktur,» demişti. Karşıtı kanıtlanamayacak sorun yoktur demek, kanıtlanacak sorun yoktur demektir. Madem ki kanıtlanacak sorun yok; ne diye düşünüyor, ne diye konuşuyor, ne diye yazıyoruz? Sanattan sözetmek de, sanatla uğraşmak gibi, kaçınılmaz, onulmaz bir hastalık mı yoksa?

* Türk şiirinde yakın bir döneme damgasını vurmuş bu büyük ozanın, özellikle bir tür manifesto niteliği taşıyan bu önsözlerini, kitabı basıma hâzırlarken, daha da anlaşılır kılabilmek amacıyla, bugün kullanılan dile aktarmayı düşündüm. Ailesinden izin alarak, «Orhan Veli bugün yaşasaydı bu önsöz'leri bu sözcüklerle yazardı,» düşüncesiyle, eskimiş sözcükleri bugünkü karşılıklarıyla yenileyerek bu sorumluluğu yükledim. Kitap basıma girerken, son dakikada yaptığım bu değişikliklerle, birtakım yanlışlıklar yapmayı da göze alarak, bu önsözleri daha kolay okunabilir, daha iyi anlaşılabilir duruma getirdiğime inanıyorum. Tarihsel bir belge niteliği taşıyan bu her iki önsöz'ün asıllarını da kitabın sonuna eklemeyi kaçınılmaz buldum. Her iki metni karşılaştıranlar, güzel Türkçemizin kısa sürede nereden nereye geldiğini de görmüş olacaklardır.

Erdal Öz

ORHAN VELİ İstanbul,Nisan 1945

GARİP*

Şiir, yani söz söyleme sanatı, geçmiş yüzyıllar içinde birçok değişikliğe uğramış; en sonunda da, bugünkü noktaya gelmiş. Bu noktadaki şiirin doğru dürüst konuşmadan oldukça ayrı olduğunu kabul etmek gerek. Yani şiir bugünkü durumuyla, doğal ve günlük konuşmaya göre bir ayrılık göstermekte, bir ölçüde garip karşılanmaktadır. Fakat işin hoş yanı, bu şiirin birçok atılımlar sonucunda kendini kabul ettirmiş, bir gelenek kurarak da, sözü geçen garipliği ortadan kaldırmış olması. Yeni doğup bugünün aydınca eğitilen çocuk kendini doğrudan doğruya bu noktada kavlıyor. Şiiri, kendine öğretilen koşullar içinde aradığından, bir doğallaşma isteğinin ürünü olan yapıtları şaşkınlıkla karşılıyor. Garip anlayışı, öğrendiklerini doğal kabul edişinden gelmekte. Ona buradaki göreceliği göstermeli ki öğrendiklerinden kuşku duyabilsin.

Gelenek, şiiri nazım dediğimiz bir çerçeve içinde korumuş. Nazmın bellibaşlı öğeleri vezinle kafiyedir. Kafiyeyi ilk insanlar, ikinci satırın kolay hatırlanmasını sağlamak için, yani yalnızca belleğe yardımcı olmak amacıyla kullanmışlardı. Fakat onda sonradan bir güzellik buldular. Onu, varlık nedeni aşağı yukarı aynı olan vezinle birlikte kullanmayı bir beceri saydılar. Şiirin de kökeninde, öbür sanatlarda olduğu gibi, böyle bir oyun özlemi vardır. Bu istek ilkel insan için gözönünde tutulabilecek önemdeydi. Oysa insan o zamandan beri çok gelişti. Bugünkü insan, öyle sanıyorum ve diliyorum ki, vezinle kafiyenin kullanılmasında, kendini şaşkınlığa düşüren bir güçlük, ya da büyük heyecanlar sağlayan bir güzellik bulmayacaktır. Nitekim bu rahatsız edici gerçeği görmüş olanlar, vezinle kafiyeye «ahenk» denilen yeni bir şiir ögesinin atası gözüyle bakmışlar, bu yeni nimete dört

elle sarılmışlar. Bir şiirde, eğer övülmeye değer bir ahenk varsa, onu sağlayan şey, ne vezindir, ne de kafiye. O ahenk, vezinle kafiyenin dışında da, vezinle kafiyeeye karşın da vardır. Fakat onu şiirde bilinçli hâle getirip anlayışları en kıt insanlara bile bir ahengin var olduğunu haber veren şey, vezinle kafiyeedir. Böylelikle farkına varılan, yani vezinle, kafiyeyle sağlanan bir ahenkten zevk duyabilmek ya da sözü bu basit ölçüler içinde söylemeyi beceri sayabilmek; saflıkların herhalde en görkemlisi olmalıdır. Onun dışında bir ahenge inanmaksa, onun şiir için ne kadar gereksiz, hem de ne kadar zararlı olduğunu, biraz sonra anlatacağım.

Vezinle kafiyenin her şeye karşın birer sınırlama olduğunu da kabul edelim. Bunlar şairin düşüncesine, duyarlılığına egemen oldukları gibi, dilin biçiminde de değişiklikler yapıyorlar. Nazım dilindeki sözdizimi gariplikleri, vezinle kafiye zorunluğundan doğmuş. Bu gariplikler belki de anlatımı genişletmesi bakımından, şiir için yararlı olmuştur. Üstelik onların, nazım kaygılarının dışında bile baştaçı edilmeleri olasılığı vardır. Fakat bu kuruluş, bazılarının kafalarına «şiir dilinin kendine özgü yapısı» diye dar bir anlayış getirmiş. Bu tür insanlar birtakım şiirleri reddederlerken «Konuşma diline benzemiş,» diyorlar. Köklerini vezinle kafiyeeden alan bu anlayış, gerçek akış yolunu arayan şiirde hep aynı görece garipliği bulacak, onu kabul etmek istemeyecektir.

Söz ve anlam sanatları çoğu kez zekânın doğa üzerindeki değiştirici, yıkıcı özelliklerinden yararlanır. Bilgisini, görgüsünü, geçmiş yüzyıllara borçlu olan insan için bundan daha doğal bir şey yoktur. Benzetme (teşbih), eşyayı, olduğundan başka türlü görmek zorudur. Bunu yapan insan, garip karşılanmaz, hiçbir olağandışılıkla suçlanmaz. Oysa benzetiden (teşbihten) ve öğretilmeden (istiareden) kaçan, gördüğünü herkesin kullandığı sözcüklerle anlatan adamı, bugünün aydın kişisi, *garip* saymaktadır. Yanılgısı, türlü sapıtmalarla varılmış bir şiir anlayışını kendine çıkış noktası yapmasıdır. Yazının ortaya çıktığı günden beri yüz binlerce ozan gelmiş, her biri binlerce benzeti (teşbih) yapmış. Hayran olduğumuz insanlar bunlara birkaç tane daha eklemekle acaba edebiyata ne kazandıracaklar? Benzeti,

iğretileme, abartma ve bunların bir araya gelmesinden oluşacak bir düşsel zenginlik, umarım tarihin aç gözünü artık doyurmuştur.

Edebiyat tarihinde pek çok biçim değişiklikleri olmuş,yeni biçim, her defasında, küçük garipsemelerden sonra kolayca kabul edilmiştir. Güç kabul edilecek değişiklik, beğeniye ilişkin olanıdır. Böyle değişmelerin pek seyrek olduğunu; üstelik, böylece ortaya çıkan edebiyatlarda da her şeye karşın değişmeyen, yine sürüp giden, hepsinde ortaklaşa olan bir yan bulunduğunu görüyoruz. Bugüne kadar burjuvazinin malı olmaktan, yüksek sanayi döneminin başlamasından önce de dinin ve feodal sınıfın köleliğini yapmaktan başka hiçbir işe yaramamış olan şiirde, bu değişmeyen yan, *varlıklı sınıfların beğenisine seslenmiş olmak* biçiminde beliriyor. Varlıklı sınıfları, yaşamak için çalışmaya gereksinmesi olmayan insanlar oluşturur. O insanlar geçmiş dönemlerin egemenleridirler. O sınıfı temsil etmiş olan şiir, lâıyk olduğundan daha büyük bir kusursuzluğa erişmiştir. Ama yeni şiirin dayanacağı beğeni, artık azınlığı oluşturan o sınıfın beğenisi değildir. Bugünkü dünyayı dolduran insanlar, yaşamak hakkını sürekli bir didişmenin sonunda buluyorlar. Her şey gibi, şiir de onların hakkıdır, onların beğenisine seslenecektir. Bu, sözkonusu kitlenin istediklerini eski edebiyatların gereçleriyle anlatmaya çalışmak demek de değildir. Sorun, bir sınıfın gereksinmelerinin savunusunu yapmak olmayıp yalnızca beğenisini aramak, bulmak, sanata onu egemen kılmaktır.

Yeni bir beğeniye, ancak yeni yollarla, yeni araçlarla varılır. Birtakım kuramların söylediklerini, bilinen kalıplar içine sıkıştırmakta hiçbir yeni, hiçbir sanatsal atılım yoktur. Yapıyı temelinden değiştirmelidir. Biz yıllardan beri beğenimize, irademize egemen olmuş, onları belirlemiş, onlara biçim vermiş edebiyatların, o sıkıcı, o bunaltıcı etkisinden kurtulabilmek için, o edebiyatların bize öğretmiş olduğu her şeyi atmak zorundayız. Olabilse de, «şiir yazarken bu sözcüklerle düşünmek gerekir,» diyerek yaratıcı çalışmalarımızı engelleyen dili bile atabilsek. Ancak böylelikle kendimizi, alışkanlıkların sürüklediği doğal olmayan sapmalardan kurtarmış; kendi özbenliğimize, kendi gerçekliğimize kavuşmuş oluruz.

Tarihin beğenerek andığı insanlar her zaman dönüm noktalarında bulunanlardır. Onlar bir geleneği yıkıp yeni bir gelenek kurarlar. Daha doğrusu kurdukları şey, içlerinden gelen yeni bir sınırlama sistemidir. Ancak ileriki kuşaklara ulaştıktan sonra gelenek olur. Büyük sanatçı, sonsuz sınırlamaların içindedir. Fakat bu sınırlamalar, hiçbir zaman, öncekilerce belirlenmiş değildir. O, kitapların öğrettiğinden daha çoğunu arayan, sanata yeni sınırlamalar sokmaya çalışan adamdır. 17'nci yüzyıl Fransız klasisizmi, kuralcı olmuş, fakat gelenekçi olmamıştır. Çünkü kurallarını kendi getirmiştir. 18'inci yüzyıl yazıcıları daha çok gelenekçi oldukları halde sanatçı yanları bakımından geleneği kuranların düzeyine yükselmemişlerdir. Çünkü sınırlamaları duymamışlar, öğrenmişlerdir. Birşeyin ya gerekliliğini ya da gereksizliğini duymalı, fakat herhalde duymalıdır. Gerekliliği duyanlar kurucular, gereksizliği duyanlar yıkıcılarıdır. Her ikisi de toplumların düşünsel yaşamı için, düzeni sürdüren insanlardan daha yararlıdırlar. Bu tür insanlar belki her zaman başarılı olamazlar. Yaptıkları işin tutunabilmesi, işin toplumsal yapıdaki değişmelerle olan ilişkisine ve bu değişimlere bağlıdır. Başarısızlığın nedenlerinden biri de yapmanın yapılması gerekeni bilmekten farklı oluşudur. Bir insan kurduğunu kusursuzlaştıramayabilir. Fakat kendisini hemen izleyecek olana değerli bir temel bırakır. Ya bir yol gösterir, ya da bir yolun yanlış olduğunu söyler. Bu insan bir davanın bayraktarı, sıra neferi ya da fedaisi demektir. Bir düşünce uğrunda fedai olmayı göze almış insan övünçle, kıvançla karşılanmalıdır. Yine de fedaî olmayı gözle almış insanın ne övgüye ihtiyacı vardır, ne de alkışa. Çünkü bunlar, ondaki güven duygusuna hiçbir şey katmayacaktır. En koyu gericilik hareketlerinin, yürekliliğinden hiçbir şey eksiltmeyeceği gibi.

Ben, sanat dallarının birbirini içine girmesinden yana değilim. Şiiri şiir, resmi resim, müziği müzik olarak kabul etmeli. Her sanatın kendine özgü nitelikleri, kendine özgü anlatım araçları var. Anlatılmak isteneni bu araçlarla anlatıp bu özelliklerin içinde kapalı kalmak, hem sanatın gerçek değerlerine saygılı olmak, hem de bir çabaya, bir emeğe yer vermek demek değil mi? Güzel olanı sağlayacak güçlük, herhalde bu olmalı. Şiirde müzik,

müzikte resim, resimde edebiyat, bu güçlüğü yenemeyen insanların başvurdukları birer hileden başka bir şey değil. Ayrıca bu sanatlar, öteki sanatların içine girince gerçek değerlerinden de birçok şeyler kaybediyorlar. Sözelimi bir şiirde uyumlu birkaç sözcüğün yan yana gelmesinden ortaya çıkmış bir müziği, ezgilerindeki çeşitlilik ve akorlarındaki zenginlikle alabildiğine büyük bir sanat olan gerçek müzik yanında küçümsememeye olanak var mı? Kaynakları aynı olan harflerin bir toplanmasıyla oluşan 'öykünmeli uyum' (ahengi taklidi) da bu kadar basit, bu kadar adi bir hile. Ben bu gibi hilelerden tat almanın, o uyumu şiirde duymaktan gelen bir hoşnutluk olduğu inancındayım, insan, anlaşılmaz sandığı bir şeyi anladığı zaman hoşnut olur. Bu hoşnut oluşu, anlaşılmaz sanılan yapının başarısı saymak, insanın kendini yazarla bir tutmak, yani kendi kendini beğenmek isteğinden başka bir şey değil. Bu yüzden, halkın sevdiği yapıtlar, en kolay anlaşılabilir oluyor. Sözelimi müzik beğenileri yeni oluşmaya başlamış insanlar Çaykovski'nin; konusu, *Napolyon'un* Moskova seferinden alınmış, olayları, resim gibi, hikâye gibi betimlenmiş olan 1812 *Uvertürü'nü* hayranlıkla dinlerler. Yine onlar için *Saint - Saens*'ın, ölülerin gece saat on ikiden sonra mezarlarından kalkıp raksedişlerini, sabahın oluşunu, horozların ötüşünü, iskeletlerin yeniden mezarlarına girişini anlatan *Danse Macabre'i* ile Borodin'in, bir kervanın su ve çingirak sesleri arasında ilerleyişini anlatan *Orta Asya Bozkırlarında* adlı yapıtları ne büyük müzik yapıtlarıdır. Bence, müzik gibi anlatım olanakları olağanüstü geniş bir sanat dalında betimleme yoluyla avlanmak gibi basit bir hileye başvurmak, besteci için göz yumulamayacak derecede büyük bir kusur. Halkın, yukarıda anlattığım türden bir aşağılık kompleksine bağlı olan bu duygusunu, hiçbir büyük sanatçı sömürmemelidir. Sanatçı kendini verdiği sanatın özelliklerini keşfetmek, becerisini de bu özellikler üzerinde göstermek zorundadır. Şiir, bütün özelliği, söylenişinde olan bir söz sanatıdır. Yani tümüyle anlamdan oluşur. Anlam, insanın beş duyusuna değil, kafasına seslenir. Öyleyse, doğrudan doğruya insan ruhuna seslenen ve bütün değeri, anlamında olan gerçek şiir ögesinin, müzik gibi, bilmem ne gibi ikinci derecede hokkabazlıklar yüzünden dikkatimizden kaçacağını da

unutmamak gerek. Tiyatro için çok daha gerekli olan dekora karşı çıkıyorlarsa, şiirdeki müziğe karşı çıkmıyorlar.

Apollinaire, 'Calligrammes' adlı kitabında, şiire bir başka sanat daha sokuyor: resim. Diyelim ki, bir yağmur şiirinin dizelerini sayfanın yukarı köşesinden aşağı köşesine doğru dizmiş. Yine aynı kitapta bir yolculuk şiiri var : harfleriyle sözcüklerinin sıralanışı gözümüzün önüne vagonlardan, telgraf direklerinden, aydan, yıldızlardan oluşmuş bir tablo çiziyor. Açık konuşmak gerekirse, bütün bunların bize bir yağmur havası, bir yolculuk havası verdiğini, yani Apollinaire'in başka bir sanatla ilgili birtakım dalaverelerle bizi şiirin havasına soktuğunu söylemek gerekir.

Apollinaire, böyle bir hileye başvuran tek adam değildir. Resmi, biçim yoluyla şiire sokanlar çok. Sözelimi Japon ozanları, çoğu kez konularını, kamışlar, göller, aylı geceler, hasır yelkenli kayıklar ve çiçeklenmiş erik ağaçlarına benzeyen biçimlerle anlatırlarmış. *Hâşim*, alev sözcüğünün eski harflerle yazılışında gerçek alevi anımsatan bir büyü bulurdu. Bu örnekleri teker teker anışım, şiirin müzikten olduğu gibi, resimden de yararlanabileceğini anlatmak içindir.

Müzikten yararlanmayı kabul eden ozan, neden resimden, üstelik daha ileri gidilirse, heykelden ya da mimariden de yararlanmayı düşünmesin? Oysa heykelden yararlanmak, resmin bile hakkı değil. Resmi bir aralık oylumlaştırmaya kalkışmış olan *Picasso*, bugün herhalde bu yanılığını anlamıştır. Yalnız dikkat edilirse görülür ki, verdiğim örnekler, bizi, şiire sokulan resmin yalnızca biçimle ilgili yanı üzerinde durdurmakta. Böyle bir şiir, şimdilik sorun yapılacak kadar önem ve yandaş kazanmamış. Oysa bir de resmi şiire anlam olarak sokan ozanlar, bu ozanları tutan büyük de kalabalıklar var. Onlar, bütün üstünlüğünü betimlemeye dayanmış yazıları şiir saymakta güçlük çekmiyorlar. Oysa o yazıların şiirliğini kabul etmemek gerek. Bu görüşü savunanlar, pek ijeriye gitmedikleri zaman, düşünceleri akla yakınmış gibi görünür. Kendilerine hak vermek isteriz. Sanırız ki, betimleme, şiirin koşullarındandır, her şiir de az çok betimlemedir. Bu yanlış düşünce şiirin anlatım aracının dil oluşundan ileri geliyor. Dili

oluşturan sözcükler ya doğrudan doğruya eşyanın, ya da düşüncelerimizin anlatım nesnelidir. Soyut düşünceler, gelişmiş kafalara dış dünya ile ilgisizmiş gibi görünür. Oysa, insandenilen yaratığın, en soyut düşünceleri bile bir somutla birlikte düşünmek, yani onu sürekli olarak maddeye, sürekli olarak eşyaya dönüştürmek eğilimi vardır.

Böyle olunca sözcüklerin yan yana gelmesiyle oluşacak sanatın, gözümüzün önüne doğadan birçok şeyler getireceğini de olağan karşılamam. Ama bu olağan karşılama, hiçbir zaman şiirin bütün servetinin bu sözcüklerle anımsanan bir dünyadan, bütün değerinin debu dünyanın güzelliğinden başka bir şey olmayacağı sonucuna varmamalı. Şiirde betimleme bulunabilir. Ama betimleme -üstelik sanatçının tümüyle kendine özgü görüş merceğinden bile geçmiş olsa- şiirde temel öge olmamalı. Şiiri şiir yapan, yalnızca söylenişindeki özelliktir; o da anlama ilişkin bir şeydir.

Fransız ozanı *Paul Eluard*'ın dediği gibi, «bir gün gelecek, şiir yalnızca kafayla okunacak, edebiyat da böylece yeni bir yaşama kavuşacak.»

Edebiyat tarihinde her yeni akım, şiire yeni bir sınır getirdi. Bu sınırı elden geldiğince genişletmek, daha doğrusu, şiiri sınırdan kurtarmak bize düştü.

Oktay Rifat, bir mektubunda, bu görüşü, 'okul' kavramı üzerinde açıklamaya çalışıyor. Diyor ki: «Okul (ecole) düşüncesi, zaman içinde bir ara verişi, bir duruşu simgeliyor. Hız ve devinime aykırı. Yaşamın akışına uyan, *dialectique* anlayışa aykırı düşmeyen akım, yalnızca okulsuzluk akımıdır.»

Ancak, sınırsızlık ya da okulsuzluk niteliği, şiirde tek başına, ayrı bir biçimde bulunabilir mi? Kuşkusuz ki hayır. Bu niteliğin insana birçok yeni alanlar keşfettireceğini, şiiri birçok ganimetlerle zenginleştireceğini doğal saymalı. Bizim, kendi hesabımıza, bu sınır genişletme işinde ele geçirdiğimiz ganimetlerin başlıcaları arasında saflıkla basitlik var. Şiirsel güzeli bunlardan çıkarma isteği, bizi şiirin en büyük hazinesi olan, insanı yaşamının bütün dönemlerinde kurcalayan bir evrenle yakından ilişki

kurmaya yöneltiyor. Bu evren de bilinçaltıdır. Doğa, zekânın işe karışmasıyla değiştirilmemiş halde, ancak burada bulunabiliyor. Yine insan ruhu, burada bütün karmaşıklığı, bütün kompleksleriyle, fakat ham ve ilkel halde yaşıyor, ilkellikle basitliğin bir özelliği de bu karmaşıklık olsa gerek. Duyguların ya da heyecanların soyutlanmışlarına ancak ruhbilim kitaplarında rastlarız. Bunun için diyelim ki, bir şehvet şiiri yazmaya çalışan ozan, bir pintilik duygusunu anlatmak için sayfalar dolduran yazar, bizi, yaşamın olsun, bayağılıkların olsun, dışına sürüklüyorlar. Saflıkla basitliği, çocukluk anılarımızda aynı zenginlik, aynı iç içelik ve ayırıp soyutlamaya karşı duyulan aynı düşmanlıkla buluyoruz. Tanrının sakallı bir ihtiyar, cinlerin kırmızı cüceler, perilerin beyaz entarili kızlar biçiminde tasarlanması, bozulmamış çocuk kafasının soyut düşünceye direnci olmadığını gösteriyor.

«Şiiri en saf, en basit halde bulmak için yapılan, insanın bilinçaltını karıştırma işleminin *symboliste'lerin* kabul ettiği gibi içimizdeki birtakım gizli tellere dokunma, ya da *Valery'nin* yaratıcı eylemi açıklayan «bilinç dışında olma» kuramlarıyla karıştırılmamasını isterim. Bu konuda bizim isteğimize en çok yaklaşan-sanat akımı *surrealisme* akımıdır. Ruhsal otomatizmi düşünce sistemlerinin ve sanat anlayışlarının çıkış noktası yapan bu insanlar, vezni ve kafiyeyi atmak zorunda kaldılar. Ruhsal otomatizmle zekâ hokkabazlığının uyuşmaz şeyler olduğunu gören insan için, bu zorunluluk da apaçıktır, ikisinden birini seçmek gereğini açıkça ortaya koyan ve «bütün *değeri anlamında olan şiir*» için bu küçük hokkabazlıkları gözden çıkarmaktan çekinmeyen *surrealiste'ler* elbette övgüye değer görülmeli. *

Bir yere kadar haklı bulduğumuz otomatizm düşüncesi, bizim ülkemizde, bu akımın tam bir açıklaması diye kabul edilmiş. Oysa bu, yalnızca bir çıkış noktası. Burada, bizlerce olduğu gibi, onlarca da şiirin ana işçiliği diye kabul edilen «bilinçaltını boşaltma» işleminin, her zaman bir kendinden geçme durumuyla birlikte bulunmadığını eklemeliyim. Eğer böyle olsaydı, herkes sanatçı olurdu. Oysa sanatçı, elde edilmiş bir beceriyi düş ve benzeri türden durumlar dışında da kullanabilen adamdır. Değeri olsun, büyüklüğü

olsun, bu beceriyi kazanış ve kullanımındaki ustalıkla ölçülür. Alışkanlıklarla elde edilmiş bir bilincin, insana, bilinçaltı dediğimiz kuyuyu kazabilecek gücü getirdiğini, *Freud'ü* çok iyi bilen bir doktor ve sanatı düşünceleriyle başabaş bir şair olan *Breton*, bundan yıllarca önce söylemiş.

Bu güç acaba nedir? Ruhsal yaşamın yazılaşıma çalışmalarında bilincin denetimi —az olsun, çok olsun— her zaman vardır. Yani doğal koşullar içinde bilinçaltını yazıya dönüştürmemiz olanaksızdır. Öyleyse, olanaksız olan bu durumu bir yeti gibi göstermeye kalkışmak, büsbütün gereksiz bir çaba sayılmaz mı? Kesindir ki, bu yeti, bilinçaltını boşaltma yetisi değildir. Olsa olsa bilinçaltını taklit etme yetiştir. Bilinçaltında bulunan şeyler nasıl şeyler? Onu bir sanatçı bir bilginden çok daha iyi, çok daha derinden duyar. Yapıtı da bu duyuşun taklidinden başka bir şey değildir. Sanatçı kusursuz bir taklitçidir.

Usta sanatçı, taklitçi değilmiş gibi görünür. Çünkü taklit ettiği şey özgündür. 19'uncu yüzyılda yaşamış gerçekçi yazarın anlattığı doğa, özgün değildir; zekânın aracılığıyla taklit edilmiştir. Onun için de yapıt, kopyanın kopyasıdır. Basitlikle ikellik, ikisi de, sanat yapıtına gerçek güzelliği getirirler. İyi bir sanatçı onları çok güzel taklit eder. Bu işi yapan adama «basit adam, ilkel adam» dememek gerekir. Sanatın yıllarca çilesini çekmiş, sonsuz aşamalardan geçmiş görürseniz, onun için hemen olumsuz yargılar vermeyiniz. Böyle bir şair «acemiliği taklit»te güzellik bulmuş olabilir. O zaman da o, acemiliğin ustası olmuş demektir.

Bütün bunlar gösteriyor ki sanat pek de öyle otomatizm işi falan değil, bir çaba, bir beceri işiymiş. Oysa biraz önce *sürrealiste* ozanlardan söz ederken «ruhsal otomatizmi, düşünce sistemlerinin çıkış noktası yapan bu adamlar vezinle kafiyeyi atmak zorunda kaldılar,» demiştim. Madem ki insan böyle bir otomatizme inanmıyor ve madem ki bütün çabanın bir taklitten başka bir şey olmadığını ortaya çıkartabiliyor, o halde vezinle kafiyeyi de kabul etsin. Vezinle kafiyenin ortadan kalkmasına neden olan şey, yalnızca otomatizm düşüncesine bağlanış olsaydı, bu düşünce, belki

doğru olabilirdi. Oysa, vezinle kafiyeyi önemsemeyiŖte baŖka nedenler de var. O nedenleri Ŗimdilik konumuzun dıŖında sayıyorum.

«Vezinle kafiyenin ortadan kalkmasına neden olan Ŗey, yalnızca otomatizm dıŖuncesine bađlanıŖ olsaydı; bu bađlanıŖın yersiz olduğu anlaŖılıncaya vezinle kafiyenin de Ŗiirdeki yerini alması gerekirdi,» dedim. Oysa gerekmezdi. Çünkü *sürrealiste* ozanlar, Ŗiire taklit yolu ile sokacakları bilinçaltını gerçekmiŖ gibi göstermek istiyeceklerdi. İŖte bu yüzden vezinle kafiyeyi kullanmak zorundaydılar. Çünkü onlar taklit edilecek Ŗeyi bilmenin yeterli olmadığını, taklitte de usta olmak gerektiğini kavramıŖ insanlardı. Eğer böyle olmasaydı, biz onların içtenliklerine inanmayacaktık. Sanatçı bizi, söylediklerinin içtenlikli olduğuna da inandırmalı.

Ŗiirde saldırılması gerektiğine inandığım anlayıŖlardan biri de dizeci anlayıŖtır. Bir Ŗiirde bir tek en iyi dize'nin yeterliliğine inanç biçiminde beliren ve ilk bakıŖta insana basit görünen bu anlayıŖı, Ŗiirin kötü bir özelliğine bađlanıŖın gizli bir anlatımı olduğu için önemli buluyorum. Ŗiirde bir «bütün»ün gerekliliğine inananlar bile dizeler arasında birtakım aralıklar kabul eder, bu aralıkları birbirine bağlayan anlam yakınlıklarını Ŗiirdeki örölüŖün kusursuzluğu için yeterli sayarlar. Bu anlayıŖ, belki de saldırılmaya değecek kadar sakat bir anlayıŖ değildir. Ama insanı Ŗimdi söz edeceğim özelliğe ve o özellikten tat alma tehlikesine götürdüğu için buna da meydan vermemek gerek. Ŗiir öyle bir bütündür ki, bütünlüğünün farkında bile olunmaz.

SıvanmıŖ, boyanmıŖ bir yapının tuğlaları arasındaki harcı göremeyiz. Yapı, bütünlüğünü, ancak bunlarla sağladığı zamandır ki, onu oluŖturan tuğlaları teker teker görmek, onların nitelikleri üzerinde dıŖünmek fırsatını elde ederiz.

Dize'ci anlayıŖ, bize, dizelerin olduğu gibi, onun parçaları olan sözcüklerin de incelenmesi, çözümlenmesi olanağını verir. Sözcük üzerinde dıŖünmek onun güzelliğini ya da çirkinliğini saptamaya çalıŖmak; Ŗiire, sözcük halinde, soyut bir «Ŗiir ögesi» anlayıŖı getirmiŖtir. Yüz sözcükten oluŖmuŖ bir Ŗiirde, yüz tane güzellik arayan insan vardır. Oysa bin

sözcükten oluşmuş bir şiir bile bir tek güzellik için yazılır. Tuğla, güzel değildir. Sıva, güzel değildir. Ama bunlardan oluşan bir mimarî yapı güzeldir. Buna karşılık agat, helyotrop, gümüş gibi maddelerden bir yapı kurulabileceğini varsayalım. Eğer bu yapı, maddelerinin taşıdığı güzellik dışında bir güzellik taşımıyorsa, sanat yapıtı sayılmaz. Görülüyor ki, aslında güzel olan sözcüğün, şiire gereçlik etmesi, şiir için bir kazanç değil. Eğer söyleniş biçimlerini, kullanılış biçimlerini de birlikte getirmiş olmasalardı, bu sözcüklerin şiire bir zararı da olmazdı. Ama ne yazık ki o sözcükler ancak belli biçimlerde söylenebiliyor. Yani, kendi söyleniş biçimlerini kendileri belirliyorlar. İşte eski şiirin yukarıda sözünü ettiğim özelliği, bu söyleyiş biçimidir, adı da «şairâne»dir.

Bu söyleyiş biçimine bizi sözcükler getirmiş. Fakat şiir beğenisini, şiir anlayışını bugünkü toplumdan alan insan çoğu kez karşı yönden yola çıkmakta, yani o sözcüklerden önce şairaneyi tanımaktadır. Bu söyleyiş biçimini getirebilecek sözcüklerden oluşmuş sözlük; yazarken şairane olmak isteyen, okurken de şairaneyi arayan insanın kafasında zorunlu olarak ortaya çıkar. O sözlüğün çerçevesinden kurtulmadıkça şairânenin kurtulmaya da olanak yok. Şiire yeni bir dil getirme çabası, işte böyle bir kurtulma isteğinden doğuyor. «Nasır» ve «Süleyman Efendi» sözcüklerinin şiire sokulmasını sindiremeyenlerse şairâneye katlanabilenler, hatta onu arayanlar, hem de özellikle arayanlardır.

Oysa «eskiye ait olan her şeyin, her şeyden öncede şairânenin karşısına çıkmak gerek.»

Orhan Veli

* 1941 yılında çıkan yazı.

* Surrealisme'den birkaç kez böyle sevgiyle söz etmemizden olsa gerek —ya surrealisme'i ya da bizim şiirlerimizi okumamış kimi insanlar, hakkımızda yazılar yazarken— bizi bu adla adlandırdılar. Oysa sözünü ettiğim katılmalar dışında hiçbir ilgimiz olmadığı gibi, herhangi bir edebiyat akımına da bağlı değiliz.

